Punkt i protokollet PR 60/2020 rd

Plenum

Torsdag 23.4.2020 kl. 17.15—20.40

3. Regeringens proposition till riksdagen om en andra tilläggsbudget för 2020
Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020 (RP 43/2020 rd)

Regeringens proposition RP 43/2020 rd
Regeringens proposition RP 52/2020 rd
Tilläggsbudgetmotion TBM 9-17/2020 rd
Utskottets betänkande FiUB 5/2020 rd

Enda behandlingen

Talman Matti Vanhanen: Ärende 3 på dagordningen presenteras för enda behandling. Till grund för behandlingen ligger finansutskottets betänkande FiUB 5/2020 rd.

Behandlingen av ärendet inleds med en allmän debatt, innehållande en snabbdebatt, där de inlägg som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att även de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa. Dessutom ger jag ordet för repliker enligt eget övervägande.

Finansutskottets ordförande, ledamot Koskinen.

Debatt

17.16 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuoden 2020 toinen lisätalousarvioesitys on mittaluokaltaan historiallisen suuri, sillä se alentaa varsinaisten tulojen arviota noin 5,8 miljardilla eurolla ja lisää määrärahoja noin 3,6 miljardilla eurolla. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että hallitus ehdottaa alennettavaksi omaisuustuloarviota 1,1 miljardilla eurolla ja pitää tarkoituksenmukaisena, ettei valtion omaisuutta myydä nykyisessä markkinatilanteessa.

On erittäin tärkeää, että hallitus on sitoutunut turvaamaan suomalaisten hyvinvoinnin ja yritysten selviytymisen koronaviruksen aiheuttaman kriisin yli mahdollisimman vähäisin inhimillisin ja taloudellisin vahingoin sekä kattamaan täysimääräisesti koronakriisin terveydenhuollolle ja viranomaisille aiheuttamat kustannukset. Nämä linjaukset näkyvät myös lisätalousarvioesityksessä, jossa tehdään merkittäviä lisäpanostuksia terveyteen, toimeentuloon, kuntien tilanteen parantamiseen ja yritystoimintaan sekä kulttuuriin ja liikuntaan.

Tämän vuoden toinen lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta 9,4 miljardia euroa, jolloin valtion nettolainanotoksi tänä vuonna arvioidaan noin 12,7 miljardia euroa. Valtionvelan määrän vuoden 20 lopussa arvioidaan olevan noin 119 miljardia euroa, mikä on noin 53 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Tässä lisätalousarvioesityksessä kunnille ehdotetaan 547 miljoonan euron verotulojen menetyksiin maksettavia korvauksia, millä tasoitetaan kuntien verotulojen kertymistä verotuksen väliaikaisen maksujärjestelyn aikana, ja vastaava vähennys tehtäisiin sitten seu-

raavana vuonna, ellei muuta tulevissa talousarvioissa päätetä. Kyse on ensivaiheen järjestelystä, sillä hallitus on 16.4. hyväksymässään julkisen talouden suunnitelmassa linjannut, että se valmistelee seuraavaan lisätalousarvioesitykseen vähintään miljardin euron tukipaketin kunnille. Valtiovarainvaliokunta pitää kuntatalouden vahvoja tukitoimia välttämättöminä ja kiinnittää huomiota myös siihen, että epidemia on vaikuttanut hyvin eri tavoin kuntien tulopohjaan ja palvelutarpeiden kasvuun. Siksi on tärkeää, että kuntia tuetaan tavalla, joka kohdistuu nimenomaan koronasta aiheutuviin kustannuksiin sekä niihin verotulojen menetyksiin ja jossa otetaan huomioon kuntien erilaiset tilanteet poikkeusoloissa.

Saadun selvityksen mukaan myös sairaanhoitopiirien tulot ovat vähentyneet, kun kiireetöntä hoitoa on jouduttu supistamaan voimakkaasti ja kuntien maksut ovat jääneet näin saamatta ja toisaalta koronasta aiheutuvat suorat kulut kasvaneet nopeasti. Valiokunta pitää välttämättömänä, että asia otetaan huomioon seuraavassa lisätalousarviossa ja että sairaanhoitopiirien maksuvalmius turvataan kohdentamalla niille suoraa taloudellista tukea.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle esitetään merkittäviä kompensaatioita taiteen ja kulttuurin tulojen menetyksiin ja vastaavasti liikuntatoimeen lisämäärärahaa. Näitä valiokunta puoltaa ja pitää tärkeänä, että tuon määrärahan tarvetta myös jatkossa tarkastellaan.

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa sinne esitettyjä 30 ja 10 miljoonan euron tukisummia valiokunta pitää tarpeellisina, koska työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta myönnettävät avustukset eivät kata päätoimialaltaan maataloutta, metsätaloutta ja kalataloutta harjoittavia yrityksiä. Valiokunta pitää välttämättömänä kotimaisen ruoantuotannon turvaamista. Huoltovarmuuden perustana on kotimaisen alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden tuotannon jatkuvuus, mikä kattaa koko ketjun toimivuuden mukaan lukien siemen- ja rehuntuotannon, logistiikan sekä työvoiman saatavuuden. Lisäksi erityistä huolta tulee kantaa kotimaisen rehuvalkuaisen saannin varmistamisesta huoltovarmuudelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tänä vuonna tarvitaan juuri valkuaiskasvien viljelyalaa merkittävästi lisää Suomeen.

Yrityksille suunnattuja tukia lisättiin jo vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa noin miljardilla eurolla, ja myös käsiteltävänä olevassa esityksessä yritystukia lisätään merkittävästi. Myöntövaltuuksia korotetaan puolella miljardilla ja määrärahoja noin 750 miljoonalla eurolla. Kun otetaan huomioon ensimmäisen ja toisen lisätalousarvion summat yhdessä, yrityksille osoitettu lisärahoitus nousee yhteensä 1,9 miljardiin euroon, ja se on hyvää kansainvälistä tasoa muihinkin Euroopan maihin verrattuna. Näitä eri tuutteja pitkin jaettavia tukimuotoja ja myös näitä lisämäärärahoja valtiovarainvaliokunta pitää perusteltuina ja korostaa, että kriisirahoituksen kohdentamista, riittävyyttä ja toimivuutta tulee edelleen seurata.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan nykyisten kriteerien toimeenpanossa ja rahoituksen jaossa on kuitenkin ilmennyt epäkohtia. Tuen jakokriteerit tuleekin tarkistaa pikaisesti ja huolehtia tukien vaikuttavuudesta siten, että ne aiempaa selkeämmin edistäisivät työllisyyttä ja kohdistuvat yrittäjille, joiden toimintaedellytyksiä epidemia on merkittävällä tavalla heikentänyt. Lisäksi tulee harkita rahoituksen painottamista siten, että yritysten toiminnan jatkuvuus varmistetaan kriisitilanteen yli. Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee pikaisesti muutokset asetukseen ja välittömästi ohjeisiin, jotta koronakriisiin liittyvät yritystuet kohdistuvat oikeudenmukaisesti siten, että ne kompensoivat pandemiasta aiheutuvia taloudellisia

vaikutuksia, parantavat mahdollisuuksia jatkaa ja kehittää yritystoimintaa sekä edistävät työllisyyttä.”

On myös tärkeää todeta, että tässä vaikeassa tilanteessa on nopeasti polkaistu liikkeelle näiden avustusten maksatus ja siihen tarvitaan lisäresursseja lisäbudjetin osoittamalla tavalla ely-keskuksille ja Business Finlandille ja lisäksi myös TE-toimistoille.

Hallituksen esitykseen ei sisälly vielä erillistä ravintola-alan tukea. Valiokunta viittaa eduskunnan hyväksymiin lausumiin ja kiirehtii toimenpiteitä ravintolayrittäjien toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä myös Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille esitettyjä resurssilisäyksiä. Jotta kansalaisten perustoimeentulo turvataan, on tällaisessa poikkeustilanteessa toimeentuloon ja etuuksiin liittyvien hakemusten käsittelyn sujuttava joutuisasti ja oikea-aikaisesti. Määrärahatarvetta on siksi edelleen seurattava ja huolehdittava resurssien riittävyydestä, päätöksenteon toimivuudesta sekä mahdollisuuksien mukaan myös byrokratian keventämisestä.

Rokotetilanteeseen valiokunta ottaa kantaa painottamalla tutkimuksen merkitystä sekä tutkimusrahoituksen riittävyyttä muun muassa rokotteiden kehittämisessä sekä laajemminkin terveysturvallisuuteen liittyvän valmiuden parantamisessa. On myös perusteltua selvittää mahdollisuudet järjestelyyn, jossa esimerkiksi kansainvälisen sopimuksen turvin varmistetaan rokotteen saatavuus globaaliin käyttöön ja mahdollisimman nopea tuotanto siinä tilanteessa, kun toimiva rokote löytyy, ja tietysti samalla tämän saaminen Suomeen turvallisella, laadukkaalla ja kohtuuhintaisella tavalla.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan tartuntatauteihin liittyvän lisämäärärahan osalta valiokunta kiinnittää huomiota testauskapasiteettiin. Pidämme tärkeänä testauskapasiteetin nostamista noin 10 000 päivittäiseen testiin, mikä yhdessä tautiketjujen tehokkaan jäljittämisen kanssa edistää viruksen tukahduttamista ja edelleen rajoitusten lieventämistä. Matalan kynnyksen testaamisen arvioidaan vähentävän tehokkaasti myös mahdollista viruksen toisen ja kolmannen aallon etenemistä. Samalla on tärkeää, että testausstrategiaa päivitetään tarpeen mukaan. Testaamisen ja tautiketjujen jäljittämisen kustannukset ovat kuitenkin selvästi vähäisemmät kuin sairastumisesta aiheutuvat kulut.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Järjestökentän tilannetta ei ehkä ihan riittävästi kateta näillä esitetyillä järjestelyillä, joten sitä pitää sekä työ- ja elinkeinoministeriön puolella että sosiaali- ja terveysministeriön puolella katsoa, että niiden tilanne pelastetaan.

Lopuksi tämä valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen HE 43 ja sitä täydentävän HE 52:n, niihin sisältyvät ehdotukset vuoden 2020 toiseksi lisätalousarvioksi, ja että eduskunta hyväksyy edellä ehdotetun lausuman, hylkää lisätalousarvioaloitteet ja päättää, että vuoden 2020 toista lisätalousarviota sovelletaan 29.4. alkaen. Tähän mietintöön liittyi kolme opposition vastalausetta.

17.26 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Vuoden toinen lisätalousarvio jatkaa akuutin kriisin hoitamiseen vastaamista. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pääasiallisesti tukee näitä hallituksen esityksiä. Kuitenkin olemme esittäneet kritiikkiä muutamista havaituista epäkohdista ja haluamme kirittää hallitusta yhä parempaan, joten olemme jättäneet tähän oman vastalauseemme, jossa on kaksi määrärahalisäystä sosiaali- ja terveysministeriön momentille sekä yksitoista lausumaa. Esitänkin tässä, että käsittelyn pohjaksi otetaan kristillisdemokraattien esittämä vastalause numero 3.

Käyn nyt lyhyesti läpi näitä muutamia kohtia, joihin olemme halunneet kiinnittää erityistä huomiota.

Nämä määrärahalisäykset todellakin liittyvät Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenoihin, joihin esitämme 2 miljoonan euron lisäystä kliiniseen lääkitys- ja hoitotutkimukseen, sekä sitten avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen, nimenomaan yhteisöille ja säätiöille, 20 miljoonaa euroa lisää — hallitus esittää 5:tä miljoonaa euroa. Me katsomme, että näillä sote-järjestöillä ja niitten tekemällä työllä on aivan erityinen merkitys, kun olemme tästä kriisistä sitten jossakin vaiheessa pyrkimässä pois. Näitä sote-järjestöjä on noin tuhat, ja niistä merkittävä osa tekee työtä juuri sosiaalipalveluitten piirissä. Näitten järjestöjen palveluntuotannossa on kymmeniätuhansia työpaikkoja, ja palveluntuottajat ovat juuri tällaisia yhdistyksiä ja säätiöitä, eivätkä ne siten pysty hakemaan näitä yrityksille myönnettäviä tukia, ja kuitenkin nämä ovat äärimmäisen tärkeitä kuntoutuksen, lastensuojelun, vanhustenhuollon, päihdehuollon, kehitysvammahuollon ja asumispalveluitten tuottajia. Näitä toimintoja rahoitetaan pääasiallisesti Kelan ja sairaanhoitopiirien ja kuntien ostopalveluilla, mutta koronakriisin takia osa tästä toiminnasta on jo jouduttu keskeyttämään.

Arvoisa puhemies! Muutamat huomiot näistä lausumista:

Ensinnäkin, kristillisdemokraatit näkevät, että on tärkeää, että näiden yritystukien myöntämisen resursointi on riittävää, jolloinka näitä prosesseja ja tukien myöntämistä voidaan nopeuttaa, mutta sitten toisaalta on tärkeää, että nämä myönnettävät yritystuet kohdentuvat oikein ja oikeudenmukaisesti ja että ne olisivat pikemminkin suoria tukia kuin kehittämistukia ja lainoja.

Arvoisa puhemies! Vielä jatkan... — Täällä puheenvuorovalo vilkkuu, mutta käsittääkseni nämä ovat 5 minuutin mittaisia?

Puhemies Matti Vanhanen: 5 minuuttia, joo, nyt on jokin virhe.

No niin, selvä. — Sitten tähän lausumaehdotukseen numero 3. Elikkä siellä sitten kristillisdemokraatit ovat ottaneet esille, että Business Finlandin ja ely-keskusten kohdalla nämä tukiprosessien korjaamistoimenpiteet on aloitettava välittömästi ja huolehdittava siitä, että yritystuet menevät niille yrityksille, jotka niitä oikeasti tarvitsevat, ja yritystukien kohdentamisessa tulee painottaa yritysten työllistämisvaikutusta ja huomioida sitten myöskin näitten kiinteitten kulujen osuus.

Testauskapasiteettia tulee edelleen lisätä ja laajentaa testattavien ihmisten määrää koskemaan myöskin vähäoireisia ja oireettomia henkilöitä, ja katsomme myöskin, että nämä koronatestit tulisi lisätä Kela-korvausten piiriin, jotta yksityisellä puolella voidaan lisätä testaamista. Tämä hyvin nopeasti lisäisi myös tätä kapasiteettia.

Koronan hoitoon liittyvään tutkimukseen ja lääkekokeiluun todellakin tarvitaan resursseja nopealla aikataululla. Ja sitten myöskin näitten suojavarustehankintojen käytännöt ja kotimaisen valmistuksen lisääminen ovat meidän lausuman kohteina.

Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen, kuten tuossa aiemmin totesin, tukimäärää tulee lisätä, ja tässä kriisissä on myöskin osoittautunut, miten suoraa ruoka-apua tarjoavat seurakunnat ja yhdistykset ovat olleet tärkeässä roolissa, ja niiden huomioiminen olisi nyt todellakin keskeistä. Toivon, että nyt tässä kolmannessa lisätalousarviossa, mikä tulee vielä tälle keväälle, jollakin tavalla voitaisiin huomioida näitten yhdistysten tekemä tärkeä työ.

Kristillisdemokraatit edellyttävät myöskin sitä, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tukeakseen vapaan sivistystyön oppilaitoksia koronakriisistä johtuvien tulonmenetysten korvaamiseksi, ja jotain huhuja olen kuullut, että näin ehkä kolmannessa lisätalousarviossa sitten kenties tullaan tekemään.

Ja vielä viimeisenä kohtana nostan esille sen, että KD on nostanut esille myöskin tämän WHO:n riippumattomuuden, hallinnon läpinäkyvyyden ja toiminnan tehokkuuden, johon varmasti sitten tulee tulevaisuudessa kiinnittää huomiota. Nyt on tietenkin kaikkein tärkeintä hoitaa tätä akuuttia kriisiä, mutta tämä kohta on kuitenkin sellainen, että jotta meillä pystyy tämmöinen kansainvälinen terveysalan kattojärjestö toimimaan, [Puhemies koputtaa] niin tarvitsemme sitten myöskin sen hallinnon läpikäyntiä. — Kiitos.

17.32 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan kokoomuksen vastalauseen mukainen ehdotus.

Hallituksen nyt käsittelyssä oleva toinen lisätalousarvio keskittyy koronatilanteen aiheuttamiin lisätarpeisiin ja on pääpiirteissään perusteltu. Hallituksen esitykseen liittyy kuitenkin merkittäviä puutteita, jotka vaativat pikaisesti korjausta.

Kokoomus esittää kahta keskeistä korjausta lisätalousarvioon. Esitämme testauksen, jäljittämisen ja eristämisen kokonaisuuteen 200 miljoonan euron lisäystä, ja tällä määrärahalla on tarkoitus tukea toimia, joilla rajoituksia saadaan purettua. Esitämme myös ravintoloille ja kahviloille eduskunnan edellyttämää ja kentällä kipeästi tarvittavaa omaa erillistä 200 miljoonan euron ravintola- ja kahvilatukikokonaisuutta. Lisäksi teemme todellista tarvetta vastaavat lisäysesitykset poliisin, kulttuurin ja liikunnan esitettyihin määrärahoihin sekä edellytämme hallitukselta lausumaehdotuksilla toimia muun muassa kausityöntekijöiden saatavuuden, kuntatalouden kestävyyden sekä yritysten tukijärjestelmien toimivuuden turvaamiseksi.

Suomen koronatoimenpiteet ovat monessa mielessä purreet, kontaktien vähentäminen on hillinnyt tartuntojen määrää. Kokoomus on tukenut näitä keskeisiä hallituksen linjauksia, ja olemme valmiita tukemaan niitä jatkossakin, mikäli ne ovat perusteltuja ja oikein mitoitettuja. Rajoitusten seurauksena lähes puoli miljoonaa suomalaista on kuitenkin ytneuvotteluiden piirissä ja kymmenettuhannet yritykset ovat konkurssin partaalla. Yhteiskunnan sulku maksaa Suomelle noin miljardi euroa joka viikko. Koronakriisistä pitää päästä ulos niin nopeasti kuin mahdollista mutta vaiheittain ja hallitusti. Tarvitsemme hallitukselta tarkan suunnitelman siitä, miten testausta, jäljitystä ja eristämistä sekä suojavarusteita hyödyntämällä voidaan asteittain purkaa rajoitukset. Olemme valmiita tukemaan ulospääsyn edellyttämiä budjettilisäyksiä.

Hallitus on ilmoittanut kolmannessa lisätalousarviossa tuovansa myös elvytyspaketin eduskunnan käsittelyyn. Mutta ennen elvytyspakettia pitää tehdä oma Suomen avaamispaketti.

Tehokkaan testaamisen merkitystä koronaepidemiasta ulos pääsemiseksi ei voida väheksyä, ja sen takia me esitämme merkittävää, 200 miljoonan euron, lisämäärärahaa testaamiseen. Useissa Pohjoismaissa testataan moninkertaisesti Suomeen verrattuna ja testeihin pääsevät myös oireettomat. Yksityisen terveydenhuollon osaamista ja kapasiteettia koronavirustestaamisen lisäämiseksi on voitava hyödyntää akuutin kriisitilanteen ratkaisemiseksi myös Suomessa julkisen terveydenhuollon tilanteen helpottamiseksi.

Me myös esitämme yrityksille nopeampia ja tasapuolisemmin kassaan tuovia rahoitusmalleja ja ravintoloille ja kahviloille omaa tukea. Ja meidän esityksessämme Business Fin-

land toimii toisella tavalla kuin hallituksen toimissa: meillä se nähdään ennen muuta vain tuen jakajana eli putkena näiden mallien rahoittamiseen eikä niin kuin hallitus on tehnyt, että on nojattu Business Finlandin voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Me kiinnitämme huomiota myös lasten ja nuorten tuesta huolehtimiseen. Edellytämme lasten ja nuorten tukipakettia tulevaisuudessa. Ja varsinkin kun siirrytään normaalioloihin koulujen ja oppilaitosten osalta, näemme tärkeäksi, että oppilaille ja opiskelijoille turvataan riittävät tuen palvelut.

Me kannamme suurta huolta myös maatalouden työvoiman saatavuudesta. Euroopan komissio on kehottanut EU-maita sallimaan maataloustyöntekijöiden maahantulon pandemian aiheuttamista rajoituksista huolimatta. Ja me emme kokoomuksessa ymmärrä, kuka vastustaa sitä, että esimerkiksi Ukrainasta nämä 15 000 tarvittavaa työntekijää Suomeen saataisiin, sillä EU niille antaa tuen, ja Suomen hallitus on ilmoittanut, että vain 1 500 tänne ollaan ottamassa.

Myös suomalaiset kunnat tarvitsevat tukea ja apua, ja me lausumaehdotuksissa kannamme myös tästä huolta.

Meidän vastalauseemme pitää sisällään yhteensä 15 lausumaehdotusta, joissa esitämme muun muassa viljelijöille maksettavaa kertaluontoista kasvukausitukea. Tällainen apu huoltovarmuuden ja suomalaisen maatalouden pelastamiseksi on tarpeen, varsinkin kun näyttää siltä, että tuota kausityövoimaa [Puhemies koputtaa] ei tänne riittämiin ollaan saamassa.

17.37 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä toisessa lisätalousarviossa ohjataan merkittäviä lisäpanostuksia terveyteen, toimeentuloon, kuntien tilanteen parantamiseen ja edelleen myös yritystoimintaan sekä kulttuuriin ja liikuntaan. On tärkeää, että näitä yritystukia on riittävästi: yritysten rahoituksesta on pidettävä huolta. Ja tärkeä on tietenkin myös tuo lausuma, jossa edellytetään, että nämä yritystukien myöntämispäätökset kestävät nykyistä paremmin julkisen kritiikin.

Työ- ja elinkeinoministeriön varoista ei voida myöntää avustuksia maatalouteen, ei myöskään metsätalouteen eikä kalatalouteen. Niistä ei voida myöntää avustuksia maatalouteen, ja nyt tämä ensimmäisessä lisätalousarviossa huomioon ottamatta jäänyt asia korjataan: maatilakytkentäiselle yritystoiminnalle tulee 30 miljoonan euron määräraha. Ja saimme sitten hyvän lauseen tänne mietintöön, kun täällä todetaan: ”Maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta myönnetään tukea maataloutta harjoittavalle yritykselle, jolla on myös muuta tulonhankkimistoimintaa maatalouden tulolähteessä, esimerkiksi maatilamatkailua.” Eli tämä kattaa kaikki ne liitännäiselinkeinot, joita verotetaan maatalouden yhteydessä, ihan verotuksen yksinkertaistamisen syistä.

Toinen tärkeä asia on sitten tämä elinkeinokalatalouden tukeminen. Sinne tuli 10 miljoonaa euroa kalataloutta harjoittaville yrityksille. Ja erittäin suuren yksimielisyyden vallitessa valiokunta lisäsi tänne määrärahan käyttötarkoitukseen kalan käytön rehunvalmistuksessa. On tärkeää myöskin, että Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta voidaan jatkossa saada kalastukselle tukea.

No sitten koronakriisillä on tietysti erittäin dramaattinen vaikutus kuntien talouteen. Siellä on kaksi asiaa ylitse muiden: toinen on terveydenhuollon menojen kasvu ja toinen on sitten verotulojen väheneminen. Tuo terveydenhuollon menojen kasvu kohdistuu käytännössä lähinnä erikoissairaanhoitoon, eli kysymys on sairaanhoitopiirien rahoituksesta, jos-

ta sitten tietysti kunnat viime kädessä ja aina vastaavat. Tämä terveydenhuollon menojen kasvu on tarkoitus rahoittaa 100-prosenttisesti siltä osin kuin se johtuu koronasta.

Verotulojen vähenemisen osalta nyt korvataan 547 miljoonaa euroa niitä verotulomenetyksiä kunnille, jotka aiheutuvat maksujärjestelyistä ja veronlykkäyksistä. Kaiken kaikkiaan on odotettavissa sitten ilmeisesti kesäkuun alussa kolmas lisäbudjetti, joka on vähintään miljardin suuruusluokkaa, tuhannen miljoonan suuruusluokkaa, kun nyt kunnat otetaan huomioon 547 miljoonalla eurolla.

Taiteen ja kulttuurin alan toimijoille tulee määräraha, samoin myös kulttuuritapahtumille, jotka menettävät pääsylipputuloja, mutta kustannukset jäävät suurelta osin. Myöskin teattereille, orkestereille ja museoille ohjataan määrärahoja, samoin kansallisille taidelaitoksille.

Erittäin tärkeää on nuorten hyvinvoinnin ja lasten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi se, että varoja ohjataan myöskin liikuntaan, urheilu- ja seuratoimintaan.

Tilanne on sikäli surullinen, että tämä lisäbudjetti merkitsee valtion merkittävää lisänettolainanoton tarvetta, eli tämä toinen lisätalousarvio merkitsee 9,4 miljardin euron nettolainanoton tarvetta. Ja kaiken kaikkiaan tällä hetkellä siis näiden kahden budjetin ja varsinaisen budjetin jälkeen nettolainanotoksi tänä vuonna arvioidaan noin 12,7 miljardia euroa, eikä se tähän jää.

17.42 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan kannattaa edustaja Heinosen esitystä eli tätä kokoomuksen vastalausetta.

Mitä sitten tulee tähän lisätalousarvioesitykseen kaikkineen, niin tässä on toki paljon hyvää siinä mielessä, että esimerkiksi nämä terveyden ja toimintakyvyn edistämisen rahoitukset suojavarustehankintoihin ja muihin, ja toki myös nämä liikunta-, kulttuuripuolen rahoitukset, ovat hyviä — ja monet muutkin.

Lisäksi siihen — mitä edustaja Heinonen toi täällä erinomaisesti esille — kyllä tarvittaisiin linjamuutosta, että nämä kausityöntekijät tänne saataisiin, jotta maatalouden huoltovarmuus ja se puoli tässä tulisi turvattua.

Arvoisa puhemies! Pyysin varsinaisesti puheenvuoron paitsi kannattaakseni Heinosen esitystä myös kommentoidakseni tätä yritystukiasiaa ja tätä Business Finlandin tilannetta. Täytyy kyllä sanoa, että en muista kyllä tällaista tapausta siltä ajalta, kun olen eduskunnassa ollut. Näin ei kerta kaikkiaan voi toimia kuin tässä asiassa on toimittu: vasta siinä vaiheessa, kun rahaa on jaettu jo yli 200 miljoonaa — tämän päivän tietojen mukaan — pääministeri eilen illalla televisiohaastattelussa totesi, että näitä hakukriteereitä täytyy muuttaa, että tämä ei nyt mennyt kohdalleen. Kyllä se asetus nyt olisi ilman muuta pitänyt muuttaa jo ennen kuin tätä hakua yhtään edes avataan.

Tämä systeemi on joka lailla mennyt pieleen. En kiistä sitä, että moni sellainenkin on saanut, joka varmaan on sitä apua tarvinnut, ja on erittäin hyvä, että siellä on esimerkiksi huomioitu matkailu, joka on yksi näitä suurimpia kärsijöitä ravintoloiden ja kahviloiden ohella, mutta eihän tämä mennyt alkuunkaan niin kuin tämän piti. Tämähän piti kohdentaa niille, jotka ovat tästä koronasta kärsineet. Nyt siitä tuli tämmöinen yleinen rahanjako, yleinen kehittämistukihaku, jossa kaikki pystyvät laittamaan sinne hakemuksia, jopa sellaisilta toimialoilta, joilla ei ole millään lailla tämä korona vaikuttanut. Eihän nyt veronmaksajien rahaa voida tällä tavalla jakaa. Meillä on kuitenkin tässä talossa vastuu siitä, miten mahdollisimman tehokkaasti julkista rahaa käytetään, olkoonkin, että sitä nyt tässä jaetaan kaikkineen miljardeja tälläkin päätöksellä pelkästään, mitä tänään käsitellään — siitä huo-

limatta tämä on todella tärkeää sen takia, että ihmiset voivat luottaa siihen, että se on vastuullista ja siellä on tietyt järkevät kriteerit, joilla tämä tehdään. Enkä syytä tässä Business Finlandia, he ovat toimineet sen ohjeistuksen varassa, mikä on ollut, mutta se ohjeistus on ollut täysin väärä.

Ylipäätään järkevintä olisi ollut mennä siten kuin kokoomus on koko ajan esittänyt, esimerkiksi alvien palauttamiseen tai johonkin muuhun suoraan, tai esimerkiksi työnantajamaksujen tilapäiseen poistamiseen tai johonkin muuhun kaikille tasapuoliseen ja neutraaliin järjestelmään. Jos mennään tällaiseen tukijärjestelmään — mikä ehkä alun perinkin oli jo virhe, että mentiin sille puolelle — niin senkin olisi vielä voinut esimerkiksi toimialoittain räätälöidä niin, että ensin olisi annettu vaikka niille toimialoille pelkästään, joiden toiminta on käytännössä loppunut tämän koronakriisin rajoitusten vuoksi, ja sen jälkeen sitten ehkä myöhemmin avattu vaikka teollisille yrityksille haku, koska tämä tulee kuitenkin viiveellä teollisuuteen, ja niille muille, esimerkiksi erilaisille ict-alan yrityksille ja muille, joille kiistatta varmaan myöskin tulee koronan kautta vaikeuksia mutta joille se tulee viiveellä.

Tämä olisi pitänyt tehdä sillä tavalla, että oikeudenmukaisuus olisi säilynyt. Nyt tässä kävi niin, että rahaa saivat ne, jotka osasivat parhaiten näitä hakemuksia täyttää. Osalla se on perusteltua, osalla ehkä ei ole niin perusteltua. Tämä johtaa myös siihen, että nämä yritykset ovat keskenään eriarvoisessa asemassa, koska niistäkin, jotka ovat keskenään kilpailijoita, toiset ovat saaneet, toiset eivät ole saaneet. Jotkut eivät ole edes hakeneet, koska ovat ajatelleet asiaa niin, että tämä on tarkoitettu niille, jotka koronasta ovat kärsineet, ja katsovat, että he itse eivät ole. Sitten taas joku toinen yritys, joka toimii samalla alalla, on tehnyt tämän hakemuksen ja on saanut tämän rahoituksen.

Eli tämä ei vastaa kaikilta osin sitä, mikä oli tarkoitus, eikä vastaa sitä, mitä täällä eduskunnalle kerrottiin siinä vaiheessa, kun tämä raha myönnettiin. Silloin annettiin ymmärtää, että tämä nimenomaan kohdistetaan koronasta kärsineille yrityksille, ja näin ei ole käynyt. Tämä on kyllä erittäin paha virhe, ja siitä on kyllä otettava vakavasti opiksi.

17.47 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Olen edustaja Satosen kanssa samaa mieltä monessa asiassa, mikä liittyy Business Finlandin toimintaan. Siellä ei ole toimittu parhaalla mahdollisella tavalla tässä poikkeustilanteessa, jossa me nyt elämme. Tästä syystä olenkin erittäin tyytyväinen, että valtiovarainvaliokunta on ottanut vahvan kannanoton ja lausuman, jossa se edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee muutokset asetukseen ja ohjeisiin, joissa koronkriisiin liittyvät yritystuet kohdistuvat oikeudenmukaisesti ja parantavat yritysten toimintaedellytyksiä toimia näissä poikkeustilanteissa, joissa eletään nyt tällä hetkellä mutta myös tämän koronaepidemian jälkeen, ja näin vahvistaa Suomen taloutta ja työllisyyttä. Siltä osin valiokunta on tehnyt hyvää työtä myös tässä asiassa. Olen ollut tyytyväinen myös siihen, että hallitus on nyt puuttunut tiukasti tähän tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Vuoden toinen lisätalousarvio on historiallisen suuri. Hallituksen esittämä tuki yhteiskuntamme eri toimialoille osoittaa, että Suomi on sitoutunut turvaamaan suomalaisten hyvinvoinnin ja yritysten selviytymisen koronaviruksen aiheuttaman kriisin yli. Me toimimme, jotta vaikutukset ihmisten arkeen olisivat mahdollisimman pieniä ja lyhytkestoisia. Me toimimme, jotta terveydenhuollolla ja viranomaisilla on mahdollisuus toimia riittävin resurssein koko kriisin yli. ”Kaikki pidetään mukana” on viesti, mitä tämä lisätalousarvio välittää. Nyt tehdyillä päätöksillä me panostamme ihmisten terveyteen ja toimeentuloon, kuntien tilanteen parantamiseen, yritysten pelastamiseen, maaseu-

dun elinkeinotoiminnan turvaamiseen sekä liikuntaan ja kulttuuriin. Näillä toimilla tuetaan pitkälti juuri niitä heikommassa asemassa olevia toimijoita, jotka kaipaavat tässä vaiheessa kipeimmin tukea. Samalla kun me tuemme kansalaisiamme, yrityksiä ja kuntia akuutin kriisin yli, tulee samanaikaisesti elvytystoimien rinnalla päättää tulevaisuutta rakentavista toimista. Valtiovarainministeriö korostaa lausunnossaan, että kriisin aiheuttama taakka tulee jakaa sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla unohtamatta oikeudenmukaisuutta sukupolvien välillä. Velkataakkaa ei tule jättää kannettavaksi nuoremmille sukupolville.

Arvoisa puhemies! Osana tätä lisätalousarviota hallitus tukee koronaviruksen vuoksi palkatta kotiin jääviä vanhempia ja ulkomailta Suomeen saapuessaan karanteeniin joutuneita. Tämä esitys mahdollistaa turvan monelle vanhemmalle, jotka ovat toimineet hallituksen suositusten mukaisesti ja jääneet kotiin palkattomalle vapaalle hoitaakseen varhaiskasvatuksessa olevaa tai perusopetuksen lähiopetukseen myös poikkeusolojen aikana oikeutettua lastaan. Vanhemmalle maksettava tuki olisi keskimäärin 723 euroa kuukaudessa. Esimerkiksi matalapalkkaisella palvelualalla toimivalle yksinhuoltajalle tämä tuki on välttämätön toimeentulon takaaja. Kaikilla vanhemmilla ei ole mahdollisuutta tehdä etätöitä, minkä vuoksi palkattomalle vapaalle jääminen saattaa olla ainoa vaihtoehto. Tämä tilanne asetti perheet valtavan eriarvoiseen asemaan, ja pitkittyessään tilanteella olisi voinut olla juuri eriarvoisuutta merkittävästi lisääviä vaikutuksia. Siksi olen hyvin tyytyväinen tähän esitykseen, sillä tämän avuin voimme auttaa useampia perheitä selviämään kriisin yli.

Arvoisa puhemies! Koronakriisi on järisyttänyt monen yksinyrittäjän taloutta. Etenkin monien palvelualalla työskentelevien kassavirta on vähentynyt merkittävästi, ja huoli omasta ja perheen taloudellisesta tilanteesta on suuri. Ensi sijassa on ollut hyvä, että yksinyrittäjät ovat voineet hakea työttömyysturvaa, mutta vain sen avuin ei ole voitu kattaa yritystoiminnan juoksevia kuluja. Olenkin tyytyväinen siihen, että tähän talousarvioon sisältyy myös 250 miljoonan euron suuruinen määräraha valtionavustuksen myöntämiseksi kunnille ja yksinyrittäjien tukemiseen. Yksinyrittäjä voi hakea kunnalta 2 000 euron suuruisen tuen, joka myönnetään toiminnan harjoittamisesta johtuvien menojen kattamiseen. Tuki on tarkoitettu ennen kaikkea niille, joiden taloudellinen toiminta on merkittävästi heikentynyt koronaviruksen myötä. Nyt on ehdottoman tärkeää, kun tätä valtuutta kunnille on annettu ja näitä hakemuksia käsitellään, että pystyttäisiin tukemaan yksinyrittäjiä ja vähentämään byrokratiaa, jotta tämä olisi aidosti kaikille mahdollista.

17.52 **Iiris Suomela vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on toinen askel hallituksen esittämällä matkalla kohti koronakriisin taloudellista ratkaisua. Aina nämä paketit vain kasvavat, kun eteenpäin mennään, sillä tarpeetkin ovat kasvaneet. Tuleva lisätalousarvioesityshän on toukokuussa, tässä pian ovella, ja siinä sitten tuodaan vielä lisää helpotusta esimerkiksi kuntien tilanteeseen. Nyt otetaan ensimmäinen askel puolen miljardin tuilla siinä, että kunnat selviävät tästä verotulojen menetyksestä, ja sitten toukokuulle on luvattu noin miljardin suuruista tukea kunnille. Tämä on todella merkittävää, sillä kunnat vastaavat kriisissä ihmisten hyvinvoinnista, palveluista, koulutuksesta, monien niiden arjen ongelmien ratkaisuista, joita ihmiset nyt kokevat, oli kyse sitten pienistä lapsista, jotka kärsivät siitä, kun eivät pääse kaverien kanssa kouluun, tai sitten vanhuksista, jotka ovat yksin keskellä kriisiä. Sen tähden onkin todella merkittävää, että nyt otetaan se ensimmäinen iso askel kuntien tukemisessa ja samalla tiedetään, että lisää on tulossa. Ihmisiä ei voida jättää yksin keskellä tätä kriisiä, ja siksi kuntien tukeminen on todella merkittävää.

Punkt i protokollet PR 60/2020 rd

Perustuslakivaliokuntaan on tullut huolestuttavaa viestiä, että kun me olemme antaneet mahdollisuuden lakkauttaa palveluja, jotta resursseja voidaan siirtää koronakriisin hoitoon, niin valitettavasti monissa paikoissa palveluja on lakkautettu ennenaikaisesti ja listalla on ollut myös sellaisia toimintoja, kuten vaikkapa nuorten mielenterveyspalveluja, joita ei olisi kyllä tässä kriisissä pitänyt lakkauttaa. On ymmärrettävää, että kuntien talousahdinko saa tekemään kipeitä päätöksiä, mutta tällaiset olisi kyllä syytä välttää. Sen tähden onkin nyt tärkeää, että hallitus tuo kunnille rahoitusta, ja toki kuntataloudesta on huolehdittava jatkossakin.

Aina kun tehdään esimerkiksi sellaisia esityksiä, että yritysten verotukseen pitäisi tehdä merkittäviä helpotuksia, niin on syytä huomioida, että se näkyy suoraan siellä kunnissa. Ja silloin on varmistettava, että valtio pystyy kompensoimaan ne verotulomenetykset nopeasti ja tehokkaasti kunnille, jotta ei nähdä niitä valitettavia äkkiratkaisuja, että lähdetään ajamaan ihmisille valtavan tärkeitä palveluja alas talousvaikeuksien vuoksi. Eli kolikolla on aina kaksi puolta. Se on täysin ymmärrettävää, että tässä tilanteessa halutaan helpottaa ihmisten ja yritysten verotaakkaa. Mutta samalla pitää muistaa, että niillä veroilla rahoitetaan valtavan tärkeitä palveluita, joiden tarve keskellä tätä kriisiä on pikemminkin kasvanut kuin vähentynyt. Ja siksi nämä toiminnot pitää tehdä harkitusti ja vastuullisesti, samalla toki nopeasti. Tämähän on nyt vaativa yhtälö. Tiedämme, että moni taho tarvitsee tukea, pitäisi olla nopea, mutta samalla oikeudenmukainen.

Paljon on puhuttu yrityksistä; haluaisin kommentoida järjestöjen tukitilannetta. Suomihan on järjestöjen luvattu maa. Me tiedämme, että meillä on valtavasti eri toimialoilla toimivia järjestöjä. Nyt tuodaan sosiaali- ja terveysalan järjestöille haettavaksi 5 miljoonan euron edestä lisätukea. Tämä on todella tärkeää, sillä nämä järjestöt tarjoavat niitä auttavia puhelimia, tsättipalveluita, jotka auttavat vaikkapa niitä valitettavasti lisääntyneen kotiväkivallan uhreja siinä akuutissa tilanteessa, kun ei tiedä, kenelle voisi puhua. Samalla on toki korostettava, että sitten kun on sen matalan kynnyksen palvelun saanut, niin toki on oltava yhteydessä tarvittaessa poliisiin sekä luonnollisesti kunnan sosiaali- ja terveyspalveluihin, jotta saa lisäapua. Mutta me tiedämme, että nämä matalan kynnyksen palvelut ovat monelle se ensimmäinen kohde, johon uskalletaan olla yhteydessä, ja sen tähden näiden järjestöjen resurssien varmistaminen on äärimmäisen keskeistä. On syytä korostaa, että moni järjestö on ollut aivan etunenässä, kun on kehitetty juuri niitä etäpalveluita, joita tässä ajassa tarvitaan. Ja varmaan on niin, että monella voi olla julkisella puolella jopa opittavaa sieltä järjestöpuolelta, ja siksi onkin oikein, että heidän toimintaansa tuetaan, kun kerran he niin arvokasta työtä suomalaisten terveyden ja hyvinvoinnin eteen tekevät.

Sitten lyhyesti: Mitä tulee yritystukiin, niin muistelen, että silloin seitsemän viikkoa sitten, kun näitä kovasti kaivattiin, eduskunnan yhteinen viesti oli, että nyt pitää toimia mahdollisimman nopeasti. Oppositio vieläpä vaati entistä nopeampaa tahtia, että nyt on todella heti saatava ne tuet jakoon. Silloin oli selvää, että jos lähdettäisiin asetusta sorvaamaan, niin se veisi vähintään hetkisen eli hidastaisi yritysten mahdollisuutta saada tukea. Ja sen tähden toimittiin niin, että toimittiin heti ja sitten ruvettiin tarkentamaan ohjeistuksia sen myötä, kun epäkohtia kävi ilmi. Nyt on tullut myös se tieto, että asetuksia lähdetään tarkentamaan. Kun tästä valtiovarainvaliokunnassa keskusteltiin, nousi esiin, että monet näistä pahimmista tapauksista ovat sattuneet silloin aivan alkuhetkellä, kun on ollut kova kiire ja paine, ja sen jälkeen järjestelmää [Puhemies koputtaa] on jo korvattu: on esimerkiksi päätetty vaatia entistä vahvempaa taloutta yrityksiltä ennen kuin he lähtevät suuria tukia

pyytämään. Siksi onkin tärkeää muistaa, että tässä koko ajan tasapainotellaan nopeuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävyyden kanssa — ei ole siis mikään helppo yhtälö.

17.57 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Todellakin tämä on ennätyksellinen lisäbudjetti. Toki tämä on vähän ikävä ennätys, koska se johtuu siitä, että valtion tulopuoli tässä heikkenee aika huomattavan paljon. Valiokunta on kuitenkin saanut tehtyä tämän mietinnön hyvinkin sopuisasti, ei meillä ole ollut mitään ihmeempiä ongelmia. Oikeastaan, kun katsotaan sitä edellistäkin lisäbudjettia, me olemme olleet aika lailla samaa mieltä toimenpiteitten aikataulutuksesta, toimenpiteitten koosta ja mitoituksesta on hiukan keskusteltu. Menettelytavat on yleisesti se, mistä enimmät kiistat syntyvät, eli se, miten joitakin tukia vaikka sitten jaetaan jossain kohtaa. Toki on sanottava se, että jos me olisimme käsittäneet, että tässä näin voi käydä, niin totta kai siihen olisi valiokunnassa kiinnitetty huomiota aikaisemminkin.

Mutta nyt kun katsotaan taloutta noin laajemmasti, niin on olemassa kuitenkin hyviä viitteitä siitä, että näitten isojen listayhtiöitten osavuosikatsaukset eivät ole ollenkaan niin huonoja kuin mitä ne voisivat olla, eli siellä on tullut ihan hyviä tuloksia, ja näyttäisi siltä, että myöskin vienti jollain lailla vetää ja tilauskannat ovat olleet hyvällä tasolla. Se on positiivinen uutinen.

Ongelma on tietenkin kotimaassa nyt tämä meidän oma kotimainen kysyntä ja muun muassa palvelupuolen ja matkailualan kysyntä. Siellä meillä on ongelmia.

Me olemme tehneet sitten vaihtoehdon, vastalauseen, ja se on täällä mietinnön liitteenä vastalauseessa 1, ja teenkin tämän ehdotuksen sitten käsittelyn pohjaksi. Tämä sisältää 19 lausumaehdotusta ja 2 momenttimuutosta, ja täällä oikeastaan keskeisiä huomioita on se, että nyt hallituksen kuuluisi jäädyttää tämän kuluvan vuoden kaikki ei-lakisääteiset menot, ennen kuin eduskunta on käsitellyt budjetin uudelleen — tämä siksi, että saadaan jollain lailla valtion menopuolta hillittyä.

Sitten tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen etätyöskentelystä kannamme huolta: niistä laitteistoista ja ohjelmistoista pitäisi pitää huolta.

Maatalouspuolesta toteamme sen, että meidän täytyisi lisätä alkutuotannon tukea ja valkuaiskasvien tuotantotukea koko EU-alueellekin. Kolme neljäsosaa kaikesta valkuaisesta tuodaan EU-alueen ulkopuolelta. Tämä on ikävä asia.

Sitten jos tähän tukipolitiikkaan mennään, Business Finlandin kautta ja muitten tahojen kautta jaettaviin tukiin. Itse asiassahan ely-keskusten ja kuntien jakamasta tuesta ei ole tullut kauheasti moitteita, mutta Business Finlandin tuesta on tullut moitetta. Ely-keskukset jakavat sen kaksi tonnia, ja sitten jos taas Business Finland olisi jakanut vaikkapa 5 000 jokaista henkeä kohti, joka on yhtiössä töissä, niin tällöin vaikka kolme henkeä työllistävä yhtiö olisi saanut enimmillään 15 000. Näistä ei välttämättä olisi noussut näin isoja kohuja kuin tällä hetkellä on noussut.

Olemme edelleen näissä vastalauseen lausumaehdotuksissa sitä mieltä, että meidän täytyisi kiinnittää huomiota kohtaanto-ongelmaan ja kannustinloukkujen poistamiseen vaikkapa työtulovähennyksen avulla.

Hoitotyössä työskenteleville henkilöille täytyisi maksaa jonkinlainen palkan lisäosa. Olisi hyvä, että se tulisi uudessa lisäbudjetissa pohdittavaksi.

Työttömyysetuuksien maksamisen osalta esitetään, että se voitaisiin tehdä nyt ilman henkilökohtaista työvoimapoliittista lausuntoa.

Sitten olisimme sitä mieltä, että hallituksen täytyisi kannustaa ja suositella suojamaskien ja käsineitten käyttöä muun muassa joukkoliikenteessä ja tapahtumissa, missä voi tällaisen altistuksen taudille saada. Näin ollen, jos ajattelee vaikkapa jotakin ottelutapahtumaa, voisi vaikka edellyttää, että sinne 1 000 henkeä voisi päästä, jos he käyttävät vaikkapa tämmöistä suojamaskia, ja joukkueethan sitten voisivat itse myydä ja tehdä niitä kustomoituja suojamaskeja kannattajilleen. Tämä olisi joukkueellekin hyvä tulonlähde.

Meillä täytyisi olla, kun katsotaan tilannetta eteenpäin, osaaminen ja välineistö julkisten tilojen desifiointitoimenpiteisiin. Tätä ei välttämättä vieläkään ole käsitetty, miten iso asia tämä on, miten paljon julkisia tiloja pitäisi desinfioida, jos epidemia lähtee leviämään liian nopeasti.

Ja loppuun sitten totean vielä sen, että meidän täytyisi panostaa kuntien lastensuojeluun, elikkä sinne täytyisi lisätä tulevissa lisäbudjeteissa panostuksia, jotta asia saadaan hoidettua.

Aivan lopuksi totean sen, [Puhemies koputtaa] että meillä on vielä käyttämättä Teollisuussijoitus Oy:n aktivointi pääomasijoituksissa. Sen tukea nyt tässä, kun sinne 150 miljoonaa sijoitetaan, palautuu jossain kohtaa valtiolle. Tämä tuki Teollisuussijoitukselle voisi olla huomattavasti isompi.

18.03 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä on useissa puheenvuoroissa viitattu siihen, että tämä on historiallisen suuri lisätalousarvio, ja aivan varmasti se sitä onkin, mittakaava on normaaleihin lisätalousarvioihin verrattuna käsittämättömän suuri, puhutaan useista miljardeista euroista. Me kyllä ymmärrämme myöskin, että tilanne on täydellisen poikkeuksellinen ja nyt on pakko satsata tällä tavalla kuin ollaan tehty.

Valtiovarainministerikin on sen todennut, ja hallituksen puolelta on useampaan kertaan todettu, aivan oikein, että meillä julkisen talouden velka-aste on hallittavissa, ja onkin, ihan nykytasollakin arvioituna vertailumaihin verrattuna ihan vahvalla tasolla. Itse asiassa nämä kuuluisat Emu-kriteeritkin täyttää ainoastaan kolme maata: Luxemburg, Viro ja Suomi. Ja siinä mielessä Suomen julkisen talouden velka ei ole kohtuuton. En rohkaise velan kasvattamiseen, mutta tässä tilanteessa se on ollut täysin välttämätöntä.

Joissain puheenvuoroissa on tuotu esille myöskin sitä ajatustapaa, että hallitusohjelmaa pitäisi lähteä jo muuttamaan, alettu puhumaan leikkauslistoista ja leikkausten välttämättömyydestä jatkossa. Nyt ei ole aika puhua näistä asioista. Julkisen talouden tasapaino voidaan pitkässä juoksussa hyvin hoitaa, kun hyvin hoidamme taloutta. Nyt on ratkaistava tämä koronakriisi ja ratkaistava myöskin tämä taloudellinen kriisi, joka tähän ympärille on rakennettu.

Minun puheenvuoroni erityisenä pontimena oli se, kun kuuntelin omassa huoneessani edustaja Arto Satosen puheenvuoroa. Täällä useissa puheenvuoroissa on viitattu siihen, että tämä Business Finlandin rahoitus ei ole mennyt ihan nappiin. Ne eivät ole saaneet tukea, jotka olisivat suurimmassa tuen saannin tarpeessa suhteessa tähän koronakriisiin, vaan tukea on annettu Business Finlandin ohjeistusten mukaisesti nimenomaan kehittämishankkeisiin. Kehittämishankkeilla pyritään katsomaan tulevaisuuteen ylitse tämän koronakriisin, se on ollut se Business Finlandin lähestymistapa. Kun kuuntelin sitä Arto Satosen puheenvuoroa, niin olin aivan häkeltynyt tästä jälkiviisauden suuruudesta, mitä kokoomusedustaja esitti täällä. Ja kaikki muutkin kokoomuslaiset ovat vastaavalla tavalla arvioineet nyt tätä Business Finlandia ja rahoitusta. Muun muassa edustaja Heinosen puheenvuo-

rossa tehtiin viittauksia siihen, että kokoomuksen mielestä ohjeistuksen pitäisi olla toinen kuin mikä tässä on nyt valittu lähestymistavaksi, ja tähän ollaan viitattu.

Arvoisa puhemies! Minä muistan erinomaisen hyvin sen, kun täällä tehtiin päätökset muutama viikko takaperin tämän Business Finlandin valitsemisesta. Minulla on jopa muistikuva, että kokoomus oli vahvasti ajamassa ja toteamassa useassa puheenvuorossa, että Business Finland on oikea taho tässä yhteydessä. Käytettiin juuri sitä argumenttia, kun tiedettiin, että Business Finland antaa rahoitusta kehittämiseen, jotta löydetään uusia muotoja toimia jatkossa, että se nimenomaan auttaa yhteiskunnan kehittämistä tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseen. Tällaisia puheenvuoroja kokoomusedustajat käyttivät silloin ja tukivat tässä suhteessa hallituksen tekemää esitystä. On puhdasta jälkiviisastelua tässä vaiheessa todeta, että nyt tämä meni kuitenkin sillä sabluunalla, että me emme päässeetkään kiinni koronaviruksesta eniten kärsiviin yrityksiin, työntekijöihin ja yrittäjiin, mikä oli seurausta siitä, että noudatetaan sitä lainsäädäntöpohjaa, jolla Business Finland tätä rahoitustaan on tekemässä.

Yhdyn siihen kritiikkiin, että täytyisi miettiä tätä asiaa uudesta kulmasta, kyllä. Mutta on turhaa ruveta nyt viisastelemaan, että hallitus tässä on toiminut toisin kuin oppositio, joka tuki yhtä lailla kuin me muutkin tuimme sitä, että nyt täytyy päästä nopeasti liikkeelle, rahoitustukia täytyy yrityksille saada ja olemassa oleva instrumentti on olemassa, Business Finland on yksi niistä. Toivoisin tässä suhteessa rehellisyyttä, kun oppositio kritisoi hallitusta. Me kaikki näemme, että kriittisessä tilanteessa valitettavasti tehdään myöskin virheitä, ja opimme näistä, mutta tämäntapainen jälkiviisastelu tässä salissa tuntuu kohtuuttomalta. [Sheikki Laakso: Perusasiat pitäisi osata!]

18.07 **Pasi Kivisaari kesk:** Kunnioitettu puhemies! On totta kai erittäin tärkeää, että hallitus on sitoutunut turvaamaan suomalaisten hyvinvoinnin ja yritysten selviytymisen koronaviruksen aiheuttaman kriisin yli. Nämä linjaukset näkyvät myös lisätalousarvioesityksessä, jossa tehdään merkittäviä panostuksia terveyteen, toimeentuloon, kuntien tilanteeseen, yritystoimintaan sekä kulttuuriin ja liikuntaan.

Puhemies! Arvostan suuresti myös sitä, että valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota meneillään olevaan yritystukikeskusteluun, siis huomioinut sen, että yritystuet kohdistuisivat oikeudenmukaisesti ja kompensoisivat pandemiasta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia, parantaisivat mahdollisuuksia ylipäätään jatkaa ja kehittää yritystoimintaa ja edistää työllisyyttä. Kiitän myös ministeri Lintilää siitä, että hän on käynnistänyt asiaan liittyvän tarkentavan valmistelun. Yrityksille suunnattuja tukia lisättiin jo ensimmäisessä lisätalousarviossa ja myös nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä yritystukia lisätään merkittävästi. Kun otetaan huomioon nämä molemmat lisätalousarviot, yrityksille osoitettu lisärahoitus nousee jo 1,9 miljardiin euroon. Se on valtava summa, ja siksi on oleellista, että se kohdistetaan oikein.

Myös tulevaan toukokuun lisätalousarvioesitykseen sisältyy kuntataloutta vahvistavia toimia sekä myös talouden nopeaa elpymistä tukevia toimenpiteitä, joilla siis edistetään kriisistä selviytymistä. Tämä on hyvä asia. Nyt tässä kohtaa pöytään tuodaan yli 500 miljoonan euron huojennusta kuntien verotulojen kompensointiin, joka totta kai auttaa tämän vuoden selviytymistä.

Puhemies! Vielä muutama tärkeä huomio. Kannan iloa siitä, että taiteelle ja kulttuurille kohdistetaan toimia, joilla kompensoidaan muun muassa pääsylipputuloja ja toimintojen peruuntumisesta aiheutuvia menetyksiä. Niitä menetyksiä, kuten tiedämme, on valtavasti.

Jatkossa on tärkeää seurata tuen tarvetta ja varautua osoittamaan lisäresursseja tilanteessa, jossa kesätapahtumat joudutaan epidemian vuoksi perumaan. Suomi on kesätapahtumien luvattu maa, ja esimerkiksi omassa kotikaupungissani Seinäjoella niitä piisaa: on Provinssi, on Tangomarkkinat, on Vauhtiajot, on Solar Sound. Toivon, että tapahtumajärjestäjien ahdinkoa helpotetaan oikeudenmukaisesti ja reilusti, niin että myös tämän painajaisen jälkeen heillä on edellytykset toimia.

Puhemies! Sananen liikuntakentästä: Kenellekään meistä ei ole varmasti epäselvää, että liikunta- ja urheilukenttä ja ennen kaikkea seura- ja järjestötyö tarvitsevat tehohoitoa. Siksi on tässä kohdin erinomaista, että liikunnalle osoitetaan reilun 19 miljoonan euron lisämääräraha, joka antaa mahdollisuuden myöntää avustuksia urheilu- ja seuratoimintaan sekä liikunnan koulutuskeskusten toimintaan. Toivon myös, että mikäli tämä lisähappi ei riitä, hallitus varautuisi lisätoimiin. Myös valtiovarainvaliokunta piti tätä linjausta tärkeänä ja korostaa liikunnan huomioonottamista osana lasten ja nuorten hyvinvointia. Se on hyvä huomio.

Puhemies! Suomalaisessa yhteiskunnassa on tiettyjä kulmatolppia, joita ei pidä päästää vajoamaan. Yksi keskeisimmistä on liikunnan ja kulttuurin alalla tehtävä jykevä kansalais- ja järjestötyö. Kansa tarvitsee vaikeinakin aikoina sekä leipää että kulttuuria ja liikuntaa.

18.12 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Vähämäen esittelemää perussuomalaisten vastalausetta, molempia momenttimuutoksia ja kaikkia 19:ää lausumaehdotusta, joista nostan nyt esiin neljä esimerkkiä.

1. lausumaehdotus on oikeuden kannalta tärkeä: hallituksen tulee huomioida tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen etätyöskentelyjärjestelmien heikko nykytilanne, käynnistää toimenpiteet järjestelmien toimivuuden saattamiseksi riittävälle tasolle ja osoittaa riittävä rahoitus tarvittaviin laite- ja järjestelmähankintoihin.

Sitten tämä 5. lausumaehdotus on yritysten kannalta hyvin tärkeä, olen siitä jättänyt kirjallisen kysymyksen jo 3.4. Siinä ”eduskunta edellyttää, että Finnvera Oyj:n yrityksille pankkien myöntämien kriisilainojen takauksista perittäviä takaus- ja provisiomaksuja kohtuullistetaan”.

Ja sitten kolmantena esimerkkinä otan työttömien kannalta tärkeän lausumaehdotus 8:n: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee välittömästi esityksen määräaikaiseksi laiksi, joka mahdollistaisi työttömyysetuuksien maksamisen koronaepidemian aikana ilman nykyisin vaadittua henkilökohtaista työvoimapoliittista lausuntoa.”

Sitten neljäntenä esimerkkinä otan lausumaehdotus 18:n, joka on valtion kannalta tärkeä: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ohjeistaa Valtiokonttoria edelleen kiihdyttämään velkakirjojen liikkeellelaskemisen aikataulua nykyisen suotuisan tilanteen hyödyntämiseksi ja valtion rahoitustilanteen varmistamiseksi.”

Ja vaikka edustaja Harkimo ei ole täällä, niin otan tässä lopuksi vielä jokerin esiin, nimittäin vuoden loppuun mennessä jopa 44 prosenttia suomalaisista matkatoimistoista on jäsenkyselyiden mukaan ajautunut selvitystilaan. Tässä ravintola-ala saa — vaikkakaan ei riittävästi, niin se on kuitenkin huomioitu — mutta matkailuala on kokonaan unohtunut. Matkatoimistoja ja matkailuyrityksiä rokottavat vielä erityisesti nämä lain velvoittamat maksupalautukset. Täällä yleensä puhutaan kansainvälistymisestä, ja rahaa usein löytyy ulkomaille kipattavaksi, mutta nyt pitäisi pelastaa nämä suomalaiset yritykset, jotka mahdollistavat kansainvälistymisen ylipäätään. Olisi hyvä, että ministeri olisi paikalla, kun kä-

sitellään lisätalousarviota, koska välittömiä toimia tässä tarvitaan, mutta kun ministeri nyt ei täällä ole, niin tulen tästä jättämään toimenpidealoitteen.

Mutta yleisesti tämän lisätalousarvion kohdalla voin kiittää valtiovarainvaliokuntaa hyvästä yhteistyöilmapiiristä ja myös siitä, että annoimme tänään aamulla ohjeet Business Finlandin tukikäytäntöjen päivittämisestä ja niiden saattamisesta oikeudenmukaisiksi. — Kiitos.

18.15 **Sanni Grahn-Laasonen kok:** Arvoisa puhemies! On käynyt harvinaisen selväksi, että yrityksille kohdistetut koronatuet eivät ole kaikilta osin menneet oikeisiin osoitteisiin, niille yrittäjille, jotka ovat kärsineet koronakriisistä eniten: samaan aikaan on monia yrityksiä, jotka meitäkin nyt lähestyvät, jotka olisivat tuen ansainneet mutta eivät ole tukea saaneet. Meillä on tällä hetkellä se tilanne, että yritykset ovat erittäin kovassa pulassa erittäin monilla toimialoilla. Ymmärrämme jokainen, että tässä tilanteessa on toimittava nopeasti eikä vasta sitten, kun konkurssiaalto on jo pyyhkäissyt Suomen yli.

On hyvä, että valtiovarainvaliokunnassa olemme hyvällä yhteistyöllä päässeet lisätalousarviota nopeasti käsittelemään. Tämä on jo toinen koronahätälisätalousarvio. Samaan aikaan haluan kiinnittää huomiota näihin ongelmiin, joita on ilmennyt näiden tukien myöntämisessä ja toimeenpanossa. Nimittäin me ennalta varoitimme, että tukien kriteereihin liittyy ongelmia, koska niissä edellytetään yrityksiltä kehittämistä ja vain 20 prosenttia Business Finlandin tuista voidaan käyttää kiinteisiin kuluihin, vaikka ne kiinteät kulut ja akuutti kassakriisi ovat tässä juuri se ongelma. Yritykset tarvitsevat rahaa kassaan, vuokriin, ihan siihen arjen selviytymiseen, ja on monien yritysten kohdalla aivan irti todellisuudesta se ajatus, että tässä tilanteessa voisi olla voimavaroja kehittää toimintaa. Hienoa, jos joillakin yrityksillä siihen on mahdollisuus, mutta nyt pitäisi pystyä kanavoimaan nämä tuet siitä arjesta selviytymiseen niille yrityksille, jotka ovat kaikkein suurimmissa vaikeuksissa koronaan liittyvien rajoitustoimien takia.

Kokoomus on esittänyt tässä lisätalousarviossa lisäresursseja muun muassa ravintoloille ja kahviloille, erillistä suoraa tukea 200 miljoonaa euroa. Se tulee tarpeeseen rajoituksista johtuen ja myös ihan periaatteellisistakin syistä, koska kuten perustuslakivaliokunta ja talousvaliokunta hyvin ovat todenneet omissa lausunnoissaan ja mietinnöissään, niin kun valtio puuttuu näin rajulla tavalla elinkeinovapauteen — hyvästä syystä, terveyttä suojellen, mutta kuitenkin — niin silloin näitä menetyksiä tulisi yrittäjille kompensoida.

Samaan aikaan on sitten tärkeää huomioida, että näitä kärsiviä toimialoja on muitakin. Yhtenä esimerkkinä on juuri hetki sitten tullut viesti eräältä leipomoyrittäjältä, joka sanoi, että heiltä on mennyt tilaukset käytännössä hyvin vähiin johtuen siitä, että asiakkaina on ollut juurikin kahviloita ja ravintoloita ja erilaisia palveluyrittäjiä, ja sitä kautta joutuvat nyt sitten harkitsemaan, miten tulevaisuudesta selviävät, ellei sitten pikaisesti tulisi jonkinmuotoista tukea, joka tässä tilanteessa auttaisi.

Kokoomus on ehdottanut muun muassa alkuvuoden arvonlisäveron palautusta. Se olisi oikeudenmukainen ja kohdentuisi aivan takuulla myöskin niille yrityksille, jotka kovassa pulassa ovat.

Näillä sanoilla yhdyn edustaja Heinosen esitykseen.

18.19 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Kyllä hyvää työtä on tehty valtiovarainvaliokunnassa yhdessä opposition kanssa, kuten oppositiosta on tullutkin kehuja tälle myötäsukaiselle asian käsittelylle — niin Vähämäki kuin Grahn-Laasonenkin ottivat tämän

esille. Mutta onhan tämä historiallinen lisätalousarvio: 5,8 miljardia tulot alenevat, ja lisätään menoja 3,6, ja kaikkenansa 9,4 miljardia vielä lisääntyy meidän velanotto.

Positiivinen asia tässä toki on se, että kun kuntakenttähän on heikossa hapessa jo nytkin ollut ja on varsinkin nyt, kun tulevat koronasta aiheutuvat lisäkustannukset, niin annetaan 547 miljoonaa kunnille. On todella tärkeää, että ne kohdentuvat sitten juuri näihin erilaisiin tilanteisiin, mitä poikkeusoloista tulee. On arvioitu, että tästä tulee noin 600 miljoonan yhteiskustannukset kunnille. Varsinkin kun tässä kuntien mukana ovat tällä hetkellä myös sairaanhoitopiirit, niin kyllähän se täytyy sanoa liittyen näihin sote-seikkailuihin, mitä eri hallitukset ovat aikaisemmin tehneet, että meidän sairaanhoitopiirit ja niitten taseet eivät ole kovin hyvässä kunnossa muutenkaan, niin että on ihan paikallaan myös se suora tuki, mitä siellä myöhemmin sitten pohditaan.

Muutamia nostoja:

Maa- ja metsätalouspääluokassa 30 on todellakin tärkeää, että huomioidaan ne maatalouden muutkin elinkeinot — kuten maatilamatkailutilatkin — joiden ei ole mahdollista päästä näitten tukien piiriin. Yhtä lailla tämä kalatalouden tuki on tärkeä, kun me valmistamme muun muassa kalajalosteita ja rehua kalajätteistä ja kalastakin. Eli huoltovarmuutta vahvistetaan, ja myös valkuaiskasvien viljelyä tulisi Suomessa lisätä, kuten täällä meidän mietinnössä mainitaan.

Sitten nämä tänäänkin kyselytunnilla paljon keskusteluttaneet yritystuet eli se, että tämän budjetin ja lisärahoituksen jälkeen meillä pari miljardia eli 1,9 miljardia ohjataan tukea yrityksille. Se on meidän kaikkien tahtotila, että vähennettäisiin konkurssiaaltoa ja katsottaisiin, että ne terveet yritykset jatkaisivat tämän koronan jälkeen taas entistä parempina eteenpäin ja kehittäisivät toimintaa. Hienoa, että on tämä uusi kuntien kautta ohjattava kahden tonnin tuki. Toivon, että siellä kuntien elinkeinotoimistoissa on riittävästi aktiivisia ja hyviä elinkeinoneuvojia, että tämä saadaan hienosti jaettua. Myös tämä uusi Teollisuussijoituksen pääomituksen vakautusohjelma on aivan tervetullut.

Sitten ely-keskuksille ja yhtä lailla kaikille näille byrokratian pyörittäjille minä toivon kyllä jaksamista ja menestystä siinä, vaikka täältä nyt tulee lunta tupaan näille virkamiehille. Itse olen kanssa noin tuhat erilaista rahoitusanomusta käsitellyt ja tiedän, minkälaista se toiminta ja työ siellä on. Ei aina voi osua tikalla kymppiin. 20—80 prosenttia se on yleensä [Leena Meren välihuuto] näissä yrityshankkeissakin, niin että 80 menestyy jotenkin, 20 vähän heikommin.

Mutta isoin huoli tässä, mikä oikeastaan sydäntä raapaisee, on tämä lynkkausmentaliteetti näitä yrittäjiä kohtaan, mikä on tullut yleisessä mediassa ja muutenkin, ja minä toivon, ettemme me ainakaan tästä salista yhtään lisäisi sitä. Toinen viesti median suuntaan on se, että käytettäisiin oikeita argumentteja. Todellakaan yritystuet, mitä tässä Business Finlandkin jakaa, eivät ole semmoista rahaa, että ne tulisivat suoraan tilille. 70 prosenttia annetaan ennakkoon, mutta sen jälkeen pitää kuitteja vastaan todistaa, että se on mennyt oikeisiin kohteisiin, eli tälläkin me varmistamme näitä. Kyllä oikein on tehty siinä, mitä ministeri tuossa sanoi, että lähdetään selvittämään, ja siitä varmaan tulokset saadaan myös sisäisellä tutkinnalla.

Mutta paljonko on paljon, se tietenkin mediassa tulee esille. On hyvä ottaa pari esimerkkiä siitä, mistä Junnilakin täällä kertoi: Pari matkailuyrittäjää on ottanut minuun yhteyttä. Heidän liikevaihtonsa on noin 4,5 miljoonaa, kuusi henkilöä, ja nyt kun matkailu on ihan jymähtänyt, niin 80 prosenttia tehdyistä kaupoista on menetetty ja he ovat joutuneet maksamaan takaisin ne ennakkomaksut, mitä on tehty. He ovat jättäneet kolme viikkoa sitten

tämän hakemuksen Business Finlandille, ja se käsittely tulee kolmen viikon päästä, eli noin kuusi viikkoa menee tähän asiaan. Toinen on bussi- ja kuljetusalan yritykset. Vaikka siellä bussit seisovat tallissa ja henkilöt on lomautettu, niin kuitenkin ne kiinteät kulut ovat noin 30 prosenttia normaalista. Eli kun puhutaan tästä suorasta ravintolatuesta, tuen sitä täysin ja keskusta tukee sitä, että katsotaan ravintola-alan yrittäjiä, mutta meillä on matkailu- [Puhemies koputtaa] ja ravintola-alan yrittäjien ohessa myös siihen liittyviä useita muita yrityksiä, mitä tulee myös tarkastella.

18.24 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemia on Suomessa saatu hyvin hallintaan ja rajoitustoimet ovat purreet. Tästä on syytä kiittää niin hallitusta, eduskuntaa kuin suomalaisia, jotka ovat noudattaneet rajoituksia ja suosituksiakin pääosin hyvin.

Tämä lisätalousarvio tulee todella tarpeeseen, sillä koronan aiheuttamat vaikutukset ja menetykset tulopuolella lasketaan miljardeissa, ja toisaalta menopuolta koronakriisi taas lisää niin kunnissa kuin valtiollakin. Lisätalousarvio sisältää paljon erittäin hyviä ja kannatettavia lisäyksiä. Yritystukien kohdentuminen on toki aiheuttanut paljon kritiikkiä. Se, mitä yritykset nyt nopeasti tarvitsisivat, on se, että tulisi nopeasti rahaa kassaan.

Business Finlandin kautta myönnettävät kehittämistuet ovat sinänsä varmasti aivan hyviä, ja aivan aiheetta on kritisoitu sitä, joka kriteerien mukaan niitä tukia jakaa. Sen sijaan on aivan oikein kysyä, minkä vuoksi kriteereitä ei ole tarkasteltu, tai toisaalta sitä... Itse kävin läpi noita asetuksia ja lakeja, jotka Business Finlandia määrittelevät ja heidän tukien jakamistaan määrittelevät, ja siellä ei ole ainakaan kielletty tarveharkinnan käyttöä. Kun nyt tässä tilanteessa kaikki tietävät, että eri yritykset eri lailla kohtaavat tämän kriisin, toiset aiemmin ja toiset jo nyt — tai itse asiassa jo kolme kuukautta sitten, jo ennen rajoitusten tulemista voimaan — niin silloin olisi erittäin tärkeää pyrkiä kohdistamaan tukea erityisesti niille, joilla kassakriisi on ollut akuutti jo pitkään. Välillä myös suhteellisuudentaju katoaa tästä keskustelusta. 100 000 euroa toki kuulostaa suurelta rahalta, mutta monien sellaisten keskisuurten yritysten, jotka näitä tukia ovat hakeneet — ovat joko saaneet tai ei, sitä en tiedä — kiinteätkin kulut ovat pitkälti päälle sen 100 000 euroa kuukaudessa. Silloin jos tulot ovat nollassa, niin siitä tulee pientä apua, mutta siihenhän näitä tukia ei sinällään olekaan tarkoitettu vaan uuden liiketoiminnan suunnitteluun, ja tässä nimenomaan on se haaste. Sen vuoksi kokoomus onkin esittänyt alv-maksujen ja toisaalta myös ennakkoverojen palauttamista. Toivottavasti hallitus nyt tähän esitykseen ripeästi tarttuu.

Pääministeri Marin kertoi eilen, että nyt kun epidemia on saatu kohtuullisen hyvin jo hallintaan, hallitus tulee pohtimaan rajoitusten purkua ja sen aikataulua lähiaikoina. Kokoomus teki eilen keskustelunavauksen Suomen polusta ulos rajoitustoimista. Se perustuu laajaan testaamiseen — johon tässäkin lisätalousarviossa nyt rahaa tulee — jäljittämiseen, eristämiseen ja myös hoitoon. Siis meidän avauksemme sisältää myös varautumisen laajempaan suojavarusteiden tarpeeseen. Nyt aiemmista tilanteista tiedämme, että suojavarusteiden kysyntä ja tarve on yllättänyt kaikki ja kukaan ei ole osannut varautua sellaiseen tarpeeseen kuin mitä nyt tarvitaan kotihoidossa, hoivassa, joka puolella — jokaisen potilaan kohdalla tulisi käyttää uusia varusteita. Tämä tarve on kuitenkin ollut nyt tiedossa jo jonkin aikaa — vähintään nyt kuukauden verran, jopa kaksi — ja nyt kun tiedetään, että monet muut maat tai lähes kaikki maat, jotka rajoituksia ovat alkaneet purkamaan, ovat samanaikaisesti myös suositelleet laajempaa suojavarusteiden käyttöä, niin todella sen toiveen esitän hallitukselle, että nyt varautuminen olisi kohdallaan ja nyt varaudutaan enna-

kolta siihen, että suojavarusteita tullaan tarvitsemaan laajemmalti, kun rajoituksia puretaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toinen lisätalousarvio sisältää erittäin tarpeellisia lisätukia niin liikuntaan kuin kulttuuriinkin. Nyt on erityisen tärkeää panostaa sellaisiin toimijoihin, jotka edesauttavat ihmisten selviämistä nykyisessä arjessa mutta toisaalta luovat sitten pohjaa tulevaan. Liikuntaan ja urheiluun tuleva tuki valtiolta on nyt tässä vaiheessa vajaa 20 miljoonaa euroa. Tiedetään kuitenkin selvityksen perusteella, että menetykset ovat 81 miljoonaa euroa, ja tämä on pelkästään kolmannen sektorin toiminnan piirissä. Kokoomus onkin esittänyt, että lisäisimme 80 miljoonaa euroa liikunnan ja urheilun avustuksiin. Liikkumattomuuden kustannukset ovat yhteiskunnalle todella suuret — lasketaan miljardeissa — ja sen vuoksi toivon, että eduskunta vielä harkitsee, että nämäkin toimijat selviäisivät paremmin tästä kriisistä [Puhemies koputtaa] yli. Annetaan heillekin lisää mahdollisuuksia siihen.

18.29 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi haluan kannattaa edustaja Essayah'n tekemää esitystä ja kristillisdemokraattien vastalause 3:n mukaisia lausumaehdotuksia, niitä on siellä yhteensä 11, ja myös kahta määrärahamuutosta.

Edustaja Essayah esitteli tuon vastalauseen yksityiskohtaisesti, mutta muutaman noston sieltä haluaisin tehdä. Aivan ensimmäisenä haluaisin lähteä liikkeelle tästä testaamisesta ja testaamisen laajentamisesta myös vähäoireisiin ja oireettomiin kansalaisiin.

Olen katsonut tätä episodia ja tätä koronaepidemiaa pitkälti pitkän linjan terveydenhuollon ammattilaisena. Voin sanoa, että se testaaminen, jäljittäminen, ne karanteenit, suu-nenäsuojat ja etäisyyden pitäminen ovat aivan keskeisiä tämän koronaepidemian leviämisen estämisessä ja sen nujertamisessa ja myös siinä, että mahdollisimman nopeasti pääsisimme vaiheittain, asteittain purkamaan rajoituksia ja pikkuhiljaa normaaliin elämään.

Tässä projektissa tartuntaketjujen jäljittämisen rinnalla on päästävä myös tartuntaketjujen lyhentämiseen ja niiden katkaisemiseen. Testaamisessa se tarkoittaa sitä, että lieväoireisten lisäksi myös karanteenissa olevia täysin oireettomia altistuneita pitää testata, jotta löydetään viruksen oireettomat kantajat ja heidän kontaktinsa voidaan jäljittää nopeasti ennen kuin he ehtivät tartuttaa lisää ihmisiä. Nyt täällä valitettavasti ei ole ketään ministereistä paikalla, mutta haluaisin viestiä hallitukselle ja pyytää, voisiko tätä testausta viimeinkin muuttaa aggressiivisemmaksi ja linjata myös kentälle niin, että myös oireettomia altistuneita testataan, jotta heillä nimenomaan ennen karanteenia olleet kontaktit voidaan jäljittää ja päästä tartuntaketjujen katkaisemiseen ja tehokkaampaan epidemian nujertamiseen.

Edelleen haluaisin hallitukselle vedota, voisiko hallitus edesauttaa sitä, että kentällä myös oikeasti päästäisiin testeihin, koska edelleenkin testeihin pääseminen on monin paikoin hyvin vaikeaa. Tämä siitäkin huolimatta, että viikoittain tuhansia testejä viikoittaisesta testikapasiteetista jää käyttämättä. Tällä hetkellähän on sanottu, että testikapasiteetti on noin 5 000 testausta vuorokaudessa. Se pitäisi kaksinkertaistaa, mutta jo nykyisestä testimäärästä jää valtava osa käyttämättä sen takia, että asiakkaat, kansalaiset, eivät pääse testeihin.

Edelleenkin haluaisin nostaa tätä testausta. Täällä on myös monia kuntapäättäjiä. Pöyristyneenä kuuntelin Helsingin linjausta, kun he sanoivat hoitolaitoksiin liittyen ja uusiin hoitopaikkoihin meneviin asiakkaisiin liittyen, että heidät laitetaan vain kahden viikon karanteeninomaisiin olosuhteisiin ja seurataan tilannetta. Ilman muuta, ennen kuin kukaan siirtyy uuteen hoitopaikkaan tai ympärivuorokautiseen asuinpaikkaan, jossa hoitoa yleises-

ti tarjotaan, pitää testata tämän viruksen osalta. Ei mihinkään hoitolaitokseen mennä sillä tavalla, eikä muunkaan vakavan viruksen mahdollinen kantaja muuta paikkaa, ennen kuin testataan, onko mahdollinen tällaisen viruksen kantaja. Sen lisäksi tietysti ne kahden viikon karanteeninomaiset olosuhteet pitää jatkaa loppuun asti ja testata uudelleen, jos oireita tulee.

Tähän liittyen haluaisin nostaa esiin myös nämä suojavarusteet. Paitsi erikoissairaanhoidossa koronapotilaita hoitaville myöskin perusterveydenhuollossa, avohuollossa ja myös näissä ikäihmisten hoitolaitoksissa tarvitsee olla riittävät suojavarusteet, jotta hoitohenkilökunta ei tartuta potilaitaan. Nythän me tiedämme, että suurin osa tartunnan saaneista, noin kolme neljäsosaa, on alle 60-vuotiaita, alkaen alle tarhaikäisistä lapsista, mutta menehtyneet ovat muutamaa tapausta lukuun ottamatta yli 60-vuotiaita. Meidän pitäisi oikeasti kiinnittää vakavaa huomiota tähän asiaan.

Kaksi muuta kohtaa, mitä täällä meidän vastalauseessamme nostimme esiin: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle on lisää euroja nimenomaan koronapotilaiden kliiniseen lääkitys- ja hoitotutkimukseen, koska on tärkeää samalla, kun hoidamme potilaita, myös tutkia, ja sitten on näille sote-järjestöille. Yritykset ovat saaneet ja saamassa suuria tukia, [Puhemies koputtaa] mutta sote-alan järjestöt ovat monin paikoin ja myös harvaan asutuilla alueilla erittäin tärkeitä toimijoita, ja sinne tarvitaan tukea.

18.34 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajia Grahn-Laasonen ja Multala erittäin tasapainoisista ja hyvistä puheenvuoroista liittyen tähän akuuttiin tilanteeseen.

Kun kuunteli kyselytuntia ja siellä äänessä voimakkaasti olevien kokoomuksen edustajien puheenvuoroja, niin he ikään kuin pesivät käsiään tästä koko prosessista, kun muistetaan kuitenkin, että he ovat olleet mukana hyväksymässä silloista lisätalousarviota, jossa näitä myöntövaltuuksia on myönnetty, ja lisäksi he ovat vastalauseessaan todenneet: ”Pienten yritysten kannalta [Sari Multala pyytää vastauspuheenvuoroa] kriittisen ely-keskusten myöntämän tuen hakemis- ja myöntämisprosessi on lähtenyt hitaammin liikkeelle kuin Business Finlandin vastaava tuki yhtiömuotoisille pk-yrityksille.” Eli he ovat omassa vastalauseessaan olleet samassa tilanteessa kuin hallitus ja, huom., siinä vaiheessa katsoneet, että tämä on ollut hyvä tapa edetä ja nopea tapa edetä. Onneksi nyt tällaiset puheenvuorot tässä keskustelussa loistavat poissaolollaan.

Arvoisa puhemies! Tuosta testaamisesta: On pakko yhtyä aikaisempaan, edustaja Tanuksen puheenvuoroon määristä. Mielestäni on aivan turha esittää lisätalousarviossa rahaa testaamiseen, jos ei testata. Jatkuvasti tulee viestiä ja palautetta suomalaisilta, erityisesti hoitoalalta, että olisi tarvetta päästä testeihin — jos esimerkiksi itsellä on korona tai epäilee koronaa ja puoliso työskentelee hoitoalalla, niin silti ei pääse testeihin. Huhtikuun alussa ne määrät olivat vähän reilu tuhat, siitä lähtivät pikkuhiljaa nousemaan puoleentoistatuhanteen ja siitä 2 000:een. Tälläkin hetkellä ne taitavat olla alle 3 000 kuitenkin. Jatkuvasti me esitämme täällä määriä, välillä puhumme 5 000:sta ja nyt jopa 10 000:sta. Me voimme saman tien laittaa vaikka 50 000 tuohon, mutta se ei auta mitään, jos eivät ne säännöt ja se kulttuuri siellä muutu ja ei saada nyt ihmisiä testeihin, niin kuin tarvetta olisi. Me emme muuten pääse niihin tavoitteisiin, mitä on tälle strategialle ja tämän koko taudin ehkäisemiseksi asetettu. Se vaatii sitä testaamista, mitä edustaja Tanus ansiokkaasti korosti.

Täällä on myöskin puhuttu paljon urheilusta ja ennen kaikkea siitä, että eilenhän tuli päätöksiä yli 500 hengen tilaisuuksien rajoituksista ja niiden jatkosta. Nyt moni joukkue ja

seura odottaa tietoa siitä, pystyttäisiinkö esimerkiksi urheilusarjoja pelaamaan ilman yleisöä. Tämä on erittäin merkille pantavaa, että myöskin he ovat siellä kovissa talousvaikeuksissa ja tarvitsevat ratkaisuja siihen, miten tässä mennään eteenpäin.

Aivan loppuun, arvoisa puhemies, haluaisin tuoda terveisiä lakivaliokunnasta, joka tietysti tämän talon tapojen mukaan keskittyy ainoastaan välttämättömiin asioihin, mutta meillä oli siellä yksi oma asia, jossa perehdyimme oikeudenhoitoon. Asiat lykkääntyvät ja kasautuvat nyt tuolla tuomioistuimissa kovalla vauhdilla. Oikeusturvan varmistamiseksi onkin erittäin tärkeää ja välttämätöntä se, että myöhemmissä lisätalousarvioissa tullaan esittämään rahaa tuomioistuimiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, huomasin, että tässä oli halukkuutta debattiin, mutta näihin debatteihin ei nyt näissä olosuhteissa mennä vaan jatketaan puhujalistaa.

18.38 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Aiemmassa puheenvuorossani esittelin lyhyesti meidän, kokoomuksen, vastalausetta ja sen toimenpiteitä. Haluan muutaman aiheen ja asian vielä nostaa tässä keskustelussa esille.

Tänään kyselytunnilla kävimme keskustelua muun muassa yritystukien tilanteesta, ja siinä aika selkeästi tuli esille se, että hallitus on tietoisesti valinnut nämä tietyt toimet koronayritystukien jakamiseksi. Eduskuntahan keskusteli yritystuista, ja me kokoomuksesta nostimme silloin esille huolen, että nämä suunnitellut, valitut mallit hallituksen toteuttamalla tavalla ovat varsin jäykkiä. Listasin silloin sieltä Business Finlandin puolelta hakukriteereitä, mitä näiltä hauilta vaaditaan: vaadittiin uudelleensuuntautumista, laajempia kehittämistarpeita, alihankintaverkoston kehittämistä, tuotannon uudelleenorganisointia, tuotteiden ja palveluiden kehittämistä ja osaamisen vahvistamista. Sitten isona poissulkevana ehtona todettiin, että avustusta ei voida myöntää yrityksen tavanomaiseen liiketoimintaan. Ainakin itse muistan vielä kirkkaasti, miten kysyin, mihin nämä yritykset silloin sitä rahaa tarvitsevat. He tarvitsevat sitä nimenomaan juuri siihen tavanomaiseen toimintaan.

Meillä on valtava määrä yrityksiä, jotka toimivat vielä reilu kuukausi sitten täysin moitteettomasti, olivat toimineet vuosia, jopa vuosikymmeniä. Niistä yrityksistä me tarvitsemme valtaosaa myös tämän kriisin jälkeen, ja sen takia on äärimmäisen tärkeää, että nämä tuet menisivät nyt sinne, missä niitä eniten kaivataan.

Hallituksen riveistä 2. huhtikuuta vastattiin, että Business Finland tulkitkoon laveasti näitä kriteerejä, mutta eihän meidän järjestelmässämme niin voida toimia, eikä Business Finland voinutkaan toimia eikä myöskään toiminut. Business Finland jakoi koronatuet juuri niin kuin pääministeri Sanna Marinin hallitus päätöksellään mahdollisti ja lainsäädännön kautta edellytti. Eli ei syy ole Business Finlandin, saatikka tukea saaneiden suomalaisten yrittäjien.

Hyvään politiikkaan — ennen muuta hyvään oppositiopolitiikkaan — kuuluu se, että pitää tarjota vaihtoehtoja, ja me olemme kokoomuksesta pitäneet esillä alkuvuoden arvonlisäveron palautusta ja esitämme sitä myös tämän lisätalousarvion yhteydessä. Se olisi nopea keino auttaa yrityksiä tämän akuutin kassakriisin, liikevaihdon putoamisen, yli.

Ravintola-ala nostetaan meillä erityisesti esille. Me olemme huolissamme siitä, miten kestää näin kauan suoran tuen saaminen ravintola- ja kahvila-alalle, mitä eduskunta on yk-

simielisesti edellyttänyt. Isoissa ongelmissa on matkailuala mutta myös esimerkiksi koulukuljetusyritykset.

Sitten aivan loppuun, arvoisa puhemies, haluan nostaa kaksi isoa huolta, joista on täällä tänäänkin puhuttu:

Toisena on urheilu. Urheilussa eivät tule riittämään nämä lisäsatsaukset, joita hallitus on esittämässä. Sen takia kokoomus esittää 80 miljoonan lisärahoitusta, tukea, urheilulle ja liikunnalle sieltä seuroista isompiin tapahtumiin ja sarjoihin asti. Uskoisin, että kun kesä nyt on päätetty isolta osin urheilutapahtumien osalta perua, niin se summa tulee olemaan siellä kokoomuksen noin 100 miljoonan kohdalla, mitä tälle puolelle tarkoitetaan. Meillä ovat isot massatapahtumat peruuntumassa mutta myös kaikki lasten ja nuorten tapahtumat, eikä se näitä tapahtumia ja seuroja pelasta, että niitä voitaisiin ainakin osittain järjestää ilman yleisöä.

Ja sitten kun yli 500 hengen tapahtumat on kielletty myös kesältä, se tarkoittaa muuten äärimmäisen isoa iskua erilaisille festarijärjestäjille, kesätapahtumien järjestäjille, ja laskin erään Suomen johtavan muusikon kanssa, että heidän kesäksi tilattujen keikkojensa — hän kävi läpi koko alan — katekorvaus olisi noin 40 miljoonaa, kun siinä ovat mukana valotekniikka ja muut toimenpiteet, jos me haluamme, [Puhemies koputtaa] ja ainakin me kokoomuksessa haluamme, pelastaa nämä yli tämän vaikean kriisin. Sen takia me esitämme luoville aloille omaa 40 miljoonan lisätukea, nimenomaan bändeille, artisteille, [Puhemies koputtaa] suomalaisille muusikoille.

18.43 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Valiokunta tosiaan työskenteli tiiviisti ja hyvässä yhteistyössä käsitellessään historiallisen suurta lisätalousarvioesitystä. Esityksen merkittävimmät panostukset tehdään terveyteen, toimeentuloon, kuntien tilanteen parantamiseen, yritystoimintaan sekä kulttuuriin ja liikuntaan.

Yrityksille on osoitettu tukea ensimmäisessä ja toisessa lisätalousarviossa yhteensä 1,9 miljardia euroa. Nyt on tärkeää huolehtia, että säilyy kansalaisten luottamus siihen, että tuet saadaan kohdennettua erityisesti koronakriisin vuoksi kamppaileville yrityksille ja toisaalta yrityksille, jotka tuovat toimivia ratkaisuja koronakriisiin esimerkiksi käynnistämällä suojavarustevalmistusta Suomessa, rakentavat vaikka verkkokaupan alustoja tai applikaatioita tartuntojen jäljittämiseen. Siis myös kehittämistoimia voidaan ja pitää rahoittaa.

Koronakriisistä kärsiviä yrityksiä on monella sektorilla. Oleellista on tukea jaettaessa huomioida yritysten työllistämisvaikutus ja toiminnan jatkuvuus kriisin jälkeen. Tärkeää on tässä kohtaa yhä tunnistaa myös yhdistysten ja järjestöjen tuen tarve, jotka eivät näistä olemassa olevista tuista ole vielä voineet apua saada.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan tukien jaon moneen epäkohtaan ja epätarkoituksenmukaisiin jakokohteisiin on jo pystytty puuttumaan, mutta on erittäin tärkeää, että tukikriteeristöjä päästään päivittämään EU-säädösten sen salliessa ja kehittämistoimista päästään myös jakamaan tukia kriisistä selviytymiseen. Valiokunta ehdottaa eduskunnalle lausumaa, jonka mukaan ”eduskunta edellyttää, että valmistellaan pikaisesti muutokset asetukseen ja välittömästi ohjeisiin, jotta koronakriisiin liittyvät yritystuet kohdistuvat oikeudenmukaisesti siten, että ne kompensoivat pandemiasta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia, parantavat mahdollisuuksia jatkaa ja kehittää yritystoimintaa sekä edistävät työllisyyttä”. Lisäksi on tärkeää huomioida, että eduskunnan päätöksin suljettua ravintola-alaa helpottamaan ollaan eduskunnan edellytysten mukaisesti valmistelemassa erillistä tukea, jota tämä lisätalousarvioesitys ei vielä sisällä.

Tarpeellista on myös seurata kokonaisuuden riittävyyttä ja jakautumista eri toimialoille yritysten selviämiseksi. Kaikkia keinoja, kuten esitettyä alvien palautusta, on syytä pian harkita.

Muutamia muita huomioita lisätalousarviosta:

Toivon, että liikunnan ja kulttuurin lisärahoituksesta löydetään keinoja järjestää lapsille ja nuorille harrastustoimintaa kesäksi. Tätä rahoitusta tulee myös pohtia kolmannen lisätalousarvion yhteydessä. Työ vaatii nyt innovatiivisuutta, kun suurtapahtumat, kuten futisturnaukset tai partioleirit, kesäksi on peruttu.

Kuntien rahoituksen osalta lisätalousarvio sisältää korvauksia verotulojen viivästyksiin. Valiokunta painottaa, että kolmanteen lisätalousarvioon luvattua kuntien kipeästi tarvitsemaa kompensaatiota, noin miljardia, tai tarvittaessa ehkä ylikin, kohdennetaan koronasta syntyneisiin kuluihin ja verotulojen menetyksiin. Näin huomioidaan pandemian aiheuttamat kuntien erilaiset tilanteet.

Valiokunta pitää tärkeänä myös testauskapasiteetin nostamista asiantuntijoiden mukaan 10 000 päivittäiseen testiin, mikä yhdessä tautiketjujen tehokkaan jäljittämisen kanssa edistää viruksen tukahduttamista. Testiin pääsyn tulee olla jokaiselle helppoa. Täällä on jo useampi edustaja nostanut esiin näitä nykyisiä vaikeuksia. Tulosten saannin nopeuteen ja tartunnalle altistuneiden nopeaan tavoittamiseen tulee jatkossa kiinnittää huomiota. Näin voimme yhteiskunnan toimintoja palauttaa.

18.48 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Vähämäen ja Junnilan esittämiä muutosesityksiä perussuomalaisten vastalauseesta. Täällä on erittäin hyviä lisäyksiä. Nostan näistä nyt muutaman esille.

Perussuomalaisten vastalauseen lausumaehdotuksessa on kiinnitetty huomiota tuomioistuin- ja syyttäjälaitosten etätyöskentelylaitteisiin ja heikkoon taloudelliseen tilanteeseen. Lakivaliokunta otti tämän omaksi asiakseen hetken aikaa sitten julkisuudessa olleiden tietojen mukaan, että tuomioistuimet ja syyttäjät ovat helisemässä, koska eivät voi järjestää istuntoja. Teimme tästä pöytäkirjamerkinnän ja viestin oikeusministeriölle 3.4. Tämä oli yksimielinen. Siellä olivat kaikki hallituspuolueiden edustajat mukana, myös edustaja Ovaska, ja hän käyttikin tästä äsken puheenvuoron, mutta nyt kun minä katson tätä lisätalousarviota, niin tiedättekö, täällä ei ole euron jeniä. Siitä minä olen kyllä hyvin hämmästynyt, että tähän ei tullut mitään lisärahoitusta, koska tästä on myös oikeusministeri puhunut julkisuudessa. Ja jos me ajattelemme meidän yleistä turvallisuutta ja oikeudenhoitoa, niin kuinka me voimme edellyttää, että rikosasiat etenevät, jos syyttäjät ja tuomioistuin eivät voi hoitaa tehtäviään, eivät laitteet toimi, eivät etälaitteet toimi ja jutut ovat ruuhkautuneet? Meillä on tuossa seuraavaksi listalla tulossa konkurssilainsäädännön muutos ja ulosottolainsäädännön muutos. Resursseja tarvitaan. Me täällä helposti luomme lisää tehtäviä, mutta aika usein, ja melkein pääsääntöisesti, unohdamme tuomioistuimen resurssit. Olen vuosia ollut oikeudenhoidossa töissä, ja hallituksen esityksiä lukiessa se on ollut vuosikymmeniä trendi, että ”ei resurssivaikutuksia”. Totta kai sillä on resurssivaikutuksia, jos tulee lisää tehtäviä, ja olen aika hämmästynyt tästä, ettei edes valtiovarainvaliokunnassa sitten tullut tukea niiltä puolueilta, jotka tätä kannattivat yksimielisesti — yksimielisesti — lakivaliokunnassa. Siitä olen kovin, kovin pahoillani ja hämmästynyt.

Sitten yksi asia — lausumaehdotus 3 perussuomalaisilla — on se, että perussuomalaiset lähtivät siitä, että hallitus ryhtyisi välittömästi toimenpiteisiin elintarvikeomavaraisuuden ja huoltovarmuuden varmistamiseksi muun muassa tiukentamalla säädöksiä ja lisäämällä

alkutuotannon tukea, siis niitten maanviljelijöiden ja tuottajien, jotka siellä arjessa pukertavat ja niille aina vaan jää vähemmän ja vähemmän rahaa. Tätä ei edes keskusta tukenut, maalaisten puolue. Kyllä nyt ihmettelen, että tämmöistäkään asiaa ei saada läpi.

Perussuomalaiset ehdottivat, että tätä rahoitusta voisi ottaa esimerkiksi siitä, että mietittäisiin, nostettaisiinko tätä WHO:n rahoitusta 5,5 miljoonalla eurolla. Tämähän ilmestyi tänne eduskuntaan ihan muutamassa päivässä, mutta esimerkiksi, niin kuin äsken mainitsin, tuomioistuimille useista kehotuksista huolimatta rahaa ei näy. Mutta kyllä julkisuudessa sitten oikeusministeri kertoo tuomioistuimille, kuinka hän on huolissaan heidän työtilanteestaan.

Perussuomalaiset ovat esittäneet vastalauseessaan, että esimerkiksi 100 miljoonaa voitaisiin leikata monenkeskisestä kehitysyhteistyöstä. Sieltä saataisiin rahoitusta.

Tänään kyselytunnilla kysyin ministeri Lintilältä näistä yritysasioista ja yritystuista. Hän sanoi minulle, että minun pitäisi vähän perehtyä asioihin, kun minä heittelen tämmöisiä, kun totesin, että — noin kuukausi sitten Lintilä sanoi, että ”nyt tarvitaan palokuntaa, tulkoon tuomioistuin myöhemmin” — palokunta jäi matkalle. Tästä hän sitten minulle sanoi, että perehtyisin paremmin asioihin. No, tämä ei ole minun sanomani. Tämä on työ- ja elinkeinoministeriön kansliapäällikkö Gustafssonin eilen sanoma. En minä ole tätä johtopäätöstä tehnyt, vaan hän, ja jos hän on huolissaan tästä asiasta ja minä toistan sen salissa ja minulle sanotaan, että perehtykää asioihin herkemmin ja tarkemmin, niin ei ole ihme, että kansalaiset ovat todella tuohtuneita.

Tämä jatkuu koko ajan kautta linjan. Täällä on ollut Huoltovarmuuskeskuksen asiat, ne ovat poliisitutkinnassa. Sitten on ministeri Pekosen maskisotkua. Ohisalo puhuu pakolaisten tuomisesta leireiltä — heillä voi olla koronaa. Ministeri Harakka tänä aamuna puhui liikenteen ilmastopäästöistä Aamulehdessä, ja meillähän on tosiaan tuolla julkisen talouden suunnitelmassa miljardin potti sellaiseenkin asiaan kuin ”Suomi kokoaan suurempi maailmalla” -hanke. Kyllä täytyy nyt sanoa ihan suoraan, että ei se ole ihme, että kansalaiset ovat aika hikeentyneitä siitä, miten heidän asioitaan ja rahojaan hoidetaan. Kuunnelkaa nyt tätä viestiä, älkääkä vain siirrelkö sitä niin, että tällaista tämä on eikä saa syyllistää eikä moittia. [Mari Holopaisen välihuuto] Kyllä saa silloin, kun tulee sutta. [Jouni Ovaskan välihuuto]

18.53 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja, ja ehkä yksi painavimmista puheenvuoroista ja myöskin selkeimmistä puheenvuoroista oli edustaja Heinosen käyttämä puheenvuoro, kuten hänellä tapana on. Ainoa, mikä jollain tavalla häiritsee puolivalistunutta kuulijaa, on se, että hän lähestyy totuutta hyvin joustavaa luovuutta käyttäen. [Timo Heinonen: Höpsis!] Hän totesi — suora sitaatti edustaja Heinoselta — että hänen mukaansa hallitus on tietoisesti valinnut ne kriteerit, millä tätä yritystukea on nyt annettu, ja hän viittasi tietysti Business Finlandiin. Edustaja Heinonen, te olitte vahvasti tässä salissa tukemassa silloin, kun päätöksiä tehtiin Business Finlandin käyttämisestä rahoitusaparaattina, -välineenä, tässä, ja tiedämme hyvin myöskin sen, ja tiedettiin silloin kun tämä päätös tehtiin, että Business Finlandin tukimuodot ovat tietyn lainsäädännön edellyttämiä ja niissä on tietyt kriteerit, ennen kaikkea ne liittyvät kehittelytoiminnan edesauttamiseen. Tämä oli se lähtökohta, josta lähdimme liikenteeseen silloin, ja tekin olitte sitä silloin vahvasti omissa puheenvuoroissanne, [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] ja kokoomusryhmä kokonaisuudessaankin, tukemassa.

Nyt te totesitte tässä äskeisessä puheenvuorossa, [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa] että nämä tukijärjestelmät ovat liian jäykkiä. [Timo Heinonen: Kyllä!] Silloin kun te teitte vastalausetta, te puhuitte aivan toisesta asiasta. Te puhuitte elyn tukien jäykkyyksistä ja työvoimatoimistojen tukien jäykkyyksistä ja kehuitte omassa vastalauseessanne sitä, kuinka sujuva, nopea, tehokas on Business Finland, että katsokaa, kuinka Business Finland toimii tehokkaasti — täällä käytitte siitä puheenvuoroja — niin että tässä jollain tavalla nyt kuulija on hämmentyneessä tilassa siitä, mikä on se tapa, missä kohdassa tätä viisautta käytetään. Jälkiviisaus on tunnetusti paras viisauden laji, ja edustaja Heinonen on erinomainen esimerkki siitä. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Aina olen kiittänyt häntä tästä asiasta, ja aina kuuntelen häntä herkällä korvalla juuri sen vuoksi, että siinä on se viisauden siemen, mutta kun se tulee jälkikäteen, niin se hieman häiritsee tätä päätöksentekoprosessia, jossa me olemme mukana. [Timo Heinonen: Aika kovaa!] Ja tässä suhteessa toivoisin, että me katsoisimme tätä asiaa juuri niin kuin se on.

Te olette, edustaja Heinonen, oikeassa. Te olette oikeassa siinä, että totta kai äärimmäisen tärkeää olisi saada tämä yritystuki suunnattua tässä kriisitilanteessa juuri niiden yritysten tarpeisiin, jotka ovat kilpailukykyisiä yrityksiä periaatteessa mutta tämän kriisin vuoksi katastrofaalisessa tilanteessa, niin, että he saavat siihen tuen. Siitä me olemme samaa mieltä. Ja nyt tätä järjestelmää joudutaan luonnollisesti katsomaan, että sitä voidaan siihen suuntaan viedä, mutta minä toivon, että te olette täsmällinen muotoilussanne tässä asiassa.

Te viittasitte tässä myöskin siihen kokoomuksen ehdotukseen arvonlisäveron viivästyttämisestä, maksujen viivästyttämisestä, ja siinä mielessä yritysten rahoitustilanteen parantamisesta. Siinä saattaa olla ideaa. Ei tätä nyt voi kiistää, etteikö siinäkin ole ideaa tässä tilanteessa, mutta alvihelpotusten tekeminen tässä muodossa on sikäli ongelmallista, että se menee kaikille yrityksille. Emme siinäkään muodossa sitten tavoita niitä kriittisimpiä, ja sitten jos me teemme sen alvihelpotuksen, niin te käytätte kahden viikon kuluttua täällä puheenvuoron, että ”nyt tehtiin alvihelpotukset, ja siitä hyötyvät kaikki suurimmat yritykset, jotka pärjäävät muutenkin, eikö hallitus tätä asiaa ymmärrä, ja niin edelleen”. Pysytään nyt näissä faktoissa niin kuin ne ovat, ja kunnioitetaan tässä suhteessa vaikeata tilannetta, vaikeata päätöksentekoa ja viedään yhdessä tätä laivaa eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Debattiin ei vieläkään mennä, mutta myönnän edustaja Heinoselle minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron. Tämän jälkeen edellytän, että kaikki edustajat pidättäytyvät tässä aiheena olevassa keskustelussa, lisätalousarviossa, eikä hyökätä henkilökohtaisesti ketään edustajaa kohtaan. [Kimmo Kiljunen: Ei ollut hyökkäys ollenkaan!] Edustaja Heinonen näyttää tästä nyt esimerkkiä.

18.57 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen käytti kovin säästeliäästi totuutta ja yhdisteli erilaisia kohtia haluamallaan tavalla. Kokoomus on ollut täysin määrätietoinen, yksiselitteinen siinä — me olemme kritisoineet tätä järjestelmää alusta asti, kun te esittelitte ne kriteerit, joilla lähdette tätä jakamaan. Eduskunnan pöytäkirjoista löytyy lukuisa määrä kokoomuksen kansanedustajien puheenvuoroja, joissa nimenomaan toimme esille sen, että mihin parturi-kampaaja uudelleenkohdistaa palveluaan, kun tukkaa tarvitsee leikata tämän kriisin jälkeenkin. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Eli me olemme puhuneet suorasta, nopeasta tuesta sinne kiinteisiin menoihin, mitä yritykset tarvitsevat. Ja nimenomaan arvonlisävero on sellainen toimenpide, joka avittaisi suomalaisia yrityksiä, ja varmasti leijonanosalle se voitaisiin jopa antaa anteeksi koko-

naan, sillä tällä hetkellä tämä kriisi ei tunne enää aloja eikä yrityksiä, vaan tästä kärsivät käytännössä lähes kaikki suomalaiset yritykset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt puhujalistaan.

18.58 **Pasi Kivisaari kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Täällä ainakin edustaja Ovaska ja muistaakseni Tanus ja Hopsu puhuivat testausmääristä ja testausten lisäämisestä. Myös keskusta on jo hyvin pitkään edellyttänyt sitä, että näitten todellisten testausmäärien nostoa täytyisi kiivaasti ja nopeasti tehdä. Se mahdollistaisi sen, että me pääsisimme tässä kriisissä seuraavaan vaiheeseen, vähän niin kuin asian päälle entistä enemmän. Lisärahat eivät yksinkertaisesti auta, jollei sitä testausta tehdä, kuten edustaja Ovaska hienosti ja ansiokkaasti sanoi.

Täällä salissa on puhuttu tänään paljon Business Finlandista, ihan aiheesta. Ja kuten me kaikki tiedämme, totta kai näissä massiivisissa avustusoperaatioissa on tapahtunut varmasti myös hutilyöntejä. Mutta se, mitä en tässä kohtaa ymmärrä, on julkisessa keskustelussa voimakkaasti esiintyvä noitavaino, maalittaminen, joka kohdistuu hakijoita kohtaan, yksittäisiä ihmisiä kohtaan, yksittäisiä yrityksiä kohtaan, ja joka on aiheuttanut myös sen, että hakijat ovat tavalla tai toisella pakon edessä myös joutuneet perumaan jo myönnetyt tuet. Se ei kestä mielestäni minkäänlaista päivänvaloa.

Täällä monet ovat järkevästi myöskin nostaneet esille liikunnan ja urheilun ja siihen liittyvän huolen tulevaisuudesta — aivan oikein, me kaikki ymmärrämme sen merkityksen suomalaiselle yhteiskunnalle. Nyt myönnettävä noin 19 miljoonan euron tukipaketti on hyvä alku. Sillä seuratoiminta ja liikuntakeskukset onnistuvat kävelemään ainakin ensiaskeleita tämän vaikean ajan yli. Mutta kaikki me tiedämme, että esimerkiksi kesän tapahtumien peruuntuminen aiheuttaa taloudellisia haasteita, ehkä taloudellisia katastrofejakin, niin kulttuurin kuin liikunnan saralla. Onneksemme OKM:stä on kantautunut viestejä, että siellä valmistellaan tällaista tukipakettia, ja luotan kyllä siihen, että ministeriössä on vahva ja tarmokas kriisitietoisuus kyseisestä asiasta.

Henkilökohtaisesti, puhemies, näkisin mielelläni myös, että kahvila-, ravintola- ja matkailualalle kohdistettaisiin edelleen suoraan kohdennettuja suoria tukitoimia. Mutta vetoaisin myöskin meihin, vaikka jokaiseen salissa olevaan kansanedustajaan, ja ylipäätään yksittäisiin kuluttajiin siinä, että käytettäisiin ravintolapalveluita edelleen. Siellä kovin monessa ravintolassa edelleen tehdään ulosmyyntiä, ja yksittäinen kuluttaja voi yksittäistä ravintolaa auttaa käyttämällä näitä ulosmyyntimahdollisuuksia.

Puhemies! Tässä tämän vuoden toisessa lisätalousarviossa keskitytään siis, kuten tiedetään, lähes yksinomaan tämän koronakriisin akuuttiin hoitoon. Mutta kun tämäkin kriisi on aikanaan ohi, on äärimmäisen tärkeää, että pääsemme jaloillemme ja kasvu-uralle mahdollisimman nopeasti. Siis työllisyys ja julkisen talouden tasapainottaminen, joka nyt sakkaa, tulevat taas kyllä eteemme ja ovat pitkässä juoksussa aivan, aivan välttämättömiä tavoitteita.

Kuten tiedämme, tämä koronavirus käänsi monet asiat kovin ylösalaisin, ja ymmärtääkseni tässäkin salissa kaikki puolueet ovat menolisäysten ja velanoton puolella. On tiedostettava, että tämäkin velka on tavalla tai toisella kuitenkin maksettava takaisin, mutta tämän velan ansiosta olemme kykenevämpiä sen tulevaisuudessa tekemään.

19.03 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa herra puhemies! Täällä esimerkiksi edustaja Suomela aikaisemmin puhui näistä yritystuista, että on jouduttu kiireessä tekemään. Minun on pakko sanoa, että minä en ole kauhean samaa mieltä, koska tässä on nyt kuitenkin rehellisesti sanottuna kuukausi ollut aikaa hieroa tätä ja kuitenkin oikeasti siellä on virkamieskoneistoa, avustajaa, ministeriötä, kaikkia. Eli on niin kuin aivan huomattavasti helpompi tehdä kuin yhden kansanedustajan oman avustajan kanssa jotain ajatelmia, miten voisi asioita hoitaa. Eli kyllä tässä kuukaudessa nyt kuitenkin olisi pitänyt aika hyvinkin saada asiat rullaamaan.

Yksi, mitä olisin tässä lisätalousarviossa halunnut nähdä, olisi ollut kyllä se, että yhteiskunta olisi tukenut yrityksien lainoja sataprosenttisesti siltä osin, mitä niillä maksetaan palkkoja. Tässä on selkeästi se ongelma, että moni yritys joutuu miettimään sitä, ottaako lainaa, koska se 20 prosenttia pitää löytyä itseltä, ja se tarkoittaa aika usein oman kotitalonsa likoon laittamista. Puntarissa on oikeasti se, lyötkö oman omaisuutesi likoon maksaaksesi työntekijöitten palkkoja vai lomautatko sen porukan ja pelaat varman päälle. Se on kuitenkin oikeasti aika iso juttu se palkkahomma, mikä on, koska se ei ole edes arvonlisäveropiirin alaisuudessa, niin ettei sitä saisi sieltä vähentääkään.

Tästä aasinsiltana siihen, että kokoomus on puhunut tässä nyt kuin papukaija tästä alvin palauttamisesta omana ideanaan. No, minun on pakko sen verran kyllä muistuttaa kokoomusta, että tämä on Suomen Yrittäjien idea, tämä ei ole kokoomuksen idea. Me olemme ihan samana päivänä suurin piirtein tuoneet asian esille täällä salissa kuin muutkin.

Se, mikä siinä myös hämmentää — vähän on pakko ihmetellä kokoomuksen edustajia — on se, että onkohan siellä pidetty minkäännäköistä ryhmäkokousta ja kerrottu, mikä tämä koko idea on, koska selkeästi puheissa toiset puhuvat siitä tukena ja toiset puhuvat siitä lainana. Nyt jotenkin tuntuu, ettei oikein ole se homma hanskassa. Sitten täällä vähän puhutaan, ja nyt sitten ongelma on siinä, että nyt se ei selkeästikään mene jokaiselle perille. Täällä huomattavan moni edustaja kommentoi juuri siihen tapaan, että eihän tämä voi millään olla sellainen järjestelmä, mikä toimisi, koska sitten sen saavat kaikki.

Ajatuksenahan on alun perinkin Suomen Yrittäjillä ollut, että alvipalautus olisi tehty nopeasti, oltaisiin palautettu kevään alvit takaisin niin sanotusti lainaksi, mikä olisi pitänyt maksaa myöhemmin uudestaan takaisin. Silloin sillä ei olisi mitään väliä, vaikka se menisi isolle keskusyhtiölle tai jollekin muulle, koska se ei todennäköisesti haluaisi ottaa sitä, koska se ei tarvitse sitä lainaa. Tällä jutulla olisi saatu tehtyä äärettömän paljon, ja siitä olisi ollut se etu, että olisi saatu porukka saamaan kassavirtaa ja hallituksella olisi jäänyt aikaa pohtia paremmin, millä tavalla näitä tukirahoja annetaan. Vaikka olen edelleen sitä mieltä, että kuukaudessa olisi pitänyt ehkä parempi suoritus saada kuin mitä hallitus nyt sai, niin tällä oltaisiin saatu jopa kaksi kuukautta aikaa hieroa järjestelmästä hyvä, koska nyt selkeästi menee niitä rahoja aivan kankkulan kaivoon juuri sen takia, että tässä on olevinaan kiire.

Sieltä joku nyt sitten sanoo, että no okei, oltaisiin palautettu ne alvit sellaiselle firmalle, mikä nyt sitten ehkä olisi mennyt konkurssiin. Täytyy muistaa, että se olisi mennyt joka tapauksessa konkurssiin ja niitä tiettyjä maksuja olisi jäänyt maksamatta joka tapauksessa. Kun se alvi olisi palautettu niin sanotusti lainana takaisin sinne kassavirtaan, niin siinä ei olisi tarvinnut pitää niin kauhean tarkkaa hommaa, koska itsehän se firma oli ne keväällä maksanut. Tähän olisi jäänyt muutama ala, rakennusala ja esimerkiksi romuliikeala, jotka olisivat jääneet sen takia vähän ulkopuolelle, koska niissä on käännetty alvi. Mutta olisi ol-

lut sitten vain pari alaa, ja niille olisi pystytty huomattavasti helpommin sitten hieromaan joku kohdennettu juttu. — Kiitoksia.

19.07 **Sanni Grahn-Laasonen kok:** Arvoisa puhemies! Edelliselle puhujalle haluan todeta sen, että kokoomus on yrittäjäpuolue ja meille yritysten asiat ovat tärkeitä, koska silloin on kysymys suomalaisten työpaikoista ja myöskin niistä veroeuroista, joilla rahoitetaan arvokkaat palvelumme ja oikeastaan koko tämä meidän hyvinvointiyhteiskuntamme. Suomi tarvitsee menestyviä yrityksiä, ja tällaisen kriisin keskellä, joka ei ole yritysten aiheuttama, joka ei kuulu normaalin yrittäjäriskin piiriin, valtion on väistämättä tultava vastaan, jotta meillä on kasvun rakentajia myöskin tämän kriisin jälkeen ja jotta ne työpaikat voidaan turvata. [Sheikki Laakson välihuuto]

Alkuvuoden arvonlisäverojen palautus yrityksille olisi mielestämme ollut ja olisi edelleenkin tehokas keino, joka kohdentuisi oikeudenmukaisesti yrityksen koon ja liikevaihdon mukaan. Olemme tuoneet avoimesti meidän omissa kirjallisissa ja suullisissa esityksissämme esille sen, että voisi olla tuki, joka olisi tämmöistä verovelkaluonteista tukea, joka maksetaan takaisin, mutta siten, että valtio voisi myöskin antaa sen anteeksi osittain tai kokonaan niille yrityksille ja niille toimialoille, jotka ovat tästä kriisistä eniten kärsineet. Nyt olisi ensisijaisen tärkeää saada se tuki sinne kentälle. Siis yrityksiltä tulee todella sydäntä riipaisevan hirveää palautetta tällä hetkellä siitä, että he ovat hakeneet kaikenlaisia byrokraattisia tukia, mutta kassa on tyhjä ja pitäisi selvitä niistä kuluista. Tämä tilanne on niin akuutti ja kova, että toivon, että hallitus nyt taipuu vihdoin ja viimein tähän kokoomuksen ehdotukseen tai vaihtoehtoisesti sitten keksii tilalle jotain sellaista, mikä oikeasti toimii.

Business Finlandin tukiin liittyvät ongelmat ovat olleet tiedossa jo ennalta. Niistä on keskusteltu täällä eduskunnassa, niistä on keskusteltu valiokunnassa, ja on ollut tiedossa se, että niihin sisältyy tämä kehittämisvaatimus ja vain 20 prosenttia kiinteitä kuluja hyväksytään. Tämä on tuotu esille, mutta ongelma siinä on se, että näitä kriteerejä, kun ryhdyttiin myöntämään tukia, olisi pitänyt muuttaa. Eikä se nyt ole mikään ihme temppu eduskunnalle säätää laki, siis muuttaa lakia, niin, että muutkin kriteerit olisivat mahdollisia, mutta se edellyttää tietysti hallituksen esitystä. Ja nyt kysymys kuuluu: milloin tämä esitys saadaan, ja voidaanko nämä vahingot vielä korjata, ja mitä pystytään tekemään nyt nopeasti, että tämä tilanne helpottuisi?

Hyvin lyhyesti tästä lisätalousarviosta muilta osin: Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja muun muassa testauksesta. Sitä testausta pitäisi nyt oikeasti saada lisättyä, ja tämä on myös sellainen asia, missä hallituksen pitäisi luopua tästä ideologisesta valtiokeskeisyydestä ja ottaa yhteiskunnan kaikki testauskapasiteetti ja resurssit käyttöön, kattaen siis myös esimerkiksi tutkimuslaitokset ja yksityiset yritykset. Mitä enemmän testaamme, sitä nopeammin pääsemme tässä kriisissä eteenpäin ja myöskin avaamaan yhteiskuntaa. Se on edellytys kaikille exit-strategioille, ja kokoomus on varannut myöskin tähän rahoitusta omassa vastalauseessaan, jolle toivomme täältä eduskunnasta kovasti tukea.

Ja viimeisenä huomiona: Kulttuuri- ja urheilusektorilla on erittäin vaikea tilanne. Nyt vielä, kun tuli tämä uusin päätös — ymmärrettävä päätös — massatapahtumien perumisesta pitkälle kesään, tarvitaan kyllä tukea sinne kentälle, jotta kulttuuri ja urheilu pärjäävät ja myös se vapaaehtoistyö ja toiminta, mikä siellä on taustalla ja pohjalla, voi kukoistaa tämän kriisin jälkeenkin. Siinä on kysymys meidän terveyden edistämisestä ja lasten ja nuorten ja koko väestön hyvinvoinnista. — Kiitos.

19.11 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! On tosiaan selvää, että lukuisissa yrityksissä kassakriisi syvenee. Aluksi se varmaan kosketti niitä ravintola- ja palvelualan yrittäjiä, mutta tässä huhtikuussa on nähty, että se on laajentunut lähes joka alalle. Tuska koronasta johtuvasta kassakriisistä ajaa yrityksiä konkurssin partaalle, ja vaikka me kuinka tekisimme poikkeuslakia siihenkin, että konkurssimenettely ei ole samanlainen, niin silti suuri osa yrittäjistä kulkee tahtomattaan koronasuossa. Siinä suossa ne tyhjät lupaukset ja esitykset, jotka eivät ole vaikuttavia, eivät tarjoa niitä pitkospuita, joita näkymään tarvittaisiin.

Senpä takia kokoomus on esittänyt erilaisia toimenpiteitä, mutta jos koko eduskunta tai hallitus on niistä samaa mieltä, niin ei niitten tarvitse olla kokoomuksen esityksiä, ne voivat olla koko tämän salin esityksiä.

Se, mitä edustaja Laakso sanoi tästä Suomen Yrittäjien esityksestä alvin palautuksesta, ehkä kertoo vain siitä, että mikä tahansa puolue olisi voinut ottaa ne esitykset ihan samalla tavalla kuin monet liitot tekevät esityksiä. Jos esityksestä kertoo eteenpäin, niin silloin varmaan se kertoo myöskin siitä, että on korvat ja kyky kuunnella sitä kenttää ja sitä esitystä.

On tärkeää tosiaan, että yrityksille saadaan nopeammin ja tasapuolisemmin kassaan rahaa. Tähän on pakko vielä todeta myöskin tämän Finnveran osuus. Sielläkään kriteerit eivät pelasta akuutilta kassakriisiltä. Valtion takaama kalliskorkoinen ja lyhytaikainen laina ei ole ratkaisu tähän akuuttiin kassakriisiin. Miten kampaaja tai kahvila, pienpanimo tai vaikka rakennusliike voisi ottaa lainaa — monesta pankista sitä tarjotaan yli 5 prosentin korolla — kun ei ole näkymää siitä tulevaisuudesta, milloin sen lainan voisi maksaa takaisin? Varmaan kaikki olivat hyvin tyytyväisiä tähän lainavaltuuteen, 10 miljardiin, mutta totuushan oli tällä viikolla se, että siitä on käytetty 2 prosenttia. Yritykset ovat saaneet Finnveran takaamia lainoja mediatietojen perusteella, jotka ovat tulleet TEMistä, noin reilu 200 miljoonaa euroa. Syyt, minkä takia yritykset eivät ole sitä voineet ottaa, ovat nimenomaan lyhytaikainen maksuaika takaisin ja kallis korko, eli se on kallista rahaa, ja ei ole siitä näkymää, milloin sen lainan voisi maksaa takaisin.

Mitä tulee vielä tähän lisätalousarvioon, niin on tärkeää, että lapsia ja nuoria tuetaan ja myös liikuntaan ja urheiluun laitetaan rahaa. Tämä 19 miljoonaa euroa on kädenojennus, mutta kun tiedetään, että pelkästään lajiliitot ja seurat laskivat, että 81 miljoonaa ovat koronaviruksesta aiheutuvat taloudelliset menetykset näille lajiliitoille ja seuroille tämän Olympiakomitean teettämän selvityksen perusteella, niin sitä lisärahaa sinne tarvitaan, ja kokoomus sitä myöskin esitti sinne, sen 80 miljoonaa euroa.

Sitten, arvoisa puhemies, tähän maatalouden työvoiman saatavuuteen. Teimme ennen pääsiäistä eduskunnassa nämä lakimuutokset, mutta sen jälkeen hallitus linjasi terveyskärjellä, että Suomeen pääsee kevätkaudella vain 1 500 kausityöntekijää, vaikka viljelijät, puutarhurit ja marjatilalliset arvioivat, että ennen kesää akuutti tarve on noin 3 700—4 000 kausityöntekijää. Useassa valiokunnassa on varmasti käsitelty tähän liittyviä asioita ja niin sanotusti lakimuutokset on tehty, mutta toivoisin, että hallitus voisi nyt nopeasti linjata, kun tiedämme, että tämä 1 500 ei riitä mihinkään — eli toivotaan, että hallitus pääsee näin linjaamaan — että se määrä myöskin olisi piakkoin suurempi.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee kuntien tilanteeseen, niin kuntien tilanteessa näkyvät tietenkin vähenevät verotulot mutta myöskin sairaanhoitopiirien varautuminen ja sieltä tulevat lisäkulut eli kaksin puolin tulee vaikutuksia. Tässä on pieniä kädenojennuksia, mutta toivottavasti hallitus tuo nyt nopeasti myös tämän erikoissairaanhoidon osalta elikkä sai-

raanhoitopiirille erityisen ja erilaisen suoran tuen, jossa nimenomaan ne koronaan varautumiseen liittyvät kulut korvataan.

Sitten loppuun on pakko todeta edustaja Kiljuselle ja edustaja Ovaskalle, että me kaikki ymmärrämme, että viime päivinä ja viikkoina on täällä pesty käsiä, mutta en kyllä ymmärrä sitä, että hallitus pesee käsiänsä siitä vastuusta, [Puhemies koputtaa] mikä näihin kriteereihin liittyy.

19.16 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Tästä lisätalousarviosta, sen pääluokasta 32 ja juuri näistä yritystuista: Jäin tuossa keskustelussa miettimään, paljonko on paljon. Ja täällä edustaja Multala hyvin otti esille sen, että 100 000 on varmaan monesta ihmisestä paljon rahaa mutta toisaalta sitten, kun puhutaan Business Finlandin rahanjaosta ja siitä, mihinkä se on tarkoitettu, se voi olla pieni summa. Esimerkiksi näillä matkailualan yrittäjillä, joita otin esimerkiksikin, jos on 4,5 miljoonan liikevaihto ja se tilauskanta tippuu 20 prosenttiin, niin silloin se 100 000 auttaa jonkun verran.

On myös syytetty tästä Business Finlandin byrokraattisuudesta, mutta minulla on tässä nyt tämä hakemuskaavake, mitä Business Finland käyttää. Kun aika moni on varmaan tunteella puhunut täällä korkealta ja kovaa, että tätä ei ole mitenkään kytketty koronavirustoimintaan, niin kuullaanpas täältä lainauksia suoraan. Eli tässä ensin kysytään: ”Kuvaa, miten koronavirusepidemia on vaikuttanut yrityksen liiketoimintaan.”. Se on ensimmäinen kysymys, kun on selitetty, minkälainen firma on, ja liikevaihto ja niin edelleen. Toinen kysymys on sitten: ”Kuvaa esiselvitystä. Kuvaa, miten yritykselle uusia asioita, esimerkiksi liiketoiminnan palveluita, ratkaisuja, korvaavia toimintoja, tuotantoa, työn organisoimista, koronan aiheuttamassa häiriötilanteessa yritys selvittää ja suunnittelee, miten selvitys- ja suunnittelutyö tehdään.” Eli tämä Business Finlandin hakemushan on hyvin kytkeytynyt tähän koronaan, niin että se on ihan turha täällä sanoa, että ei olisi kytkeytynyt, tämän hakemuksen pohjalta. Toki sitten päätöksissä, mitä on tehty, on tarkentamisen varaa, kuten valtiovarainvaliokuntakin toteaa, että tarkennetaan vielä päätöksentekoa ja niin, että se kohdentuu oikein.

Toinen on se, minkä itse otin äsken esille — myös edustaja Kivisaari — tämän maalittamisen osalta, ehkä palaan siihen. Kun meillä on nyt kolme elementtiä, millä me tuemme — yksi on se kahden tonnin tuki yksinyrittäjille, mitä kunta jakaa, sitten on ely-keskuksen ja TE-toimistojen tuki, 1—6 henkilöä, ja sitten on tämä Business Finlandin tuki — niin tässä vielä helposti tuet sekoitetaan. Ja sitten tietenkin pitää kohdentaa oikein siihen liiketoimintaan tämä ajattelu. Minä luulisin, että jos me oikein puhumme tuolla mediassa ja julkisestikin näistä asioista, niin ihmisille ymmärrys tästä ehkä tulisi paremmaksi.

Grahn-Laasonen ja muutkin nostivat esille Business Finlandin kohdan, että tässä voi vain 20 prosenttia käyttää näihin kiinteisiin kustannuksiin, vaikka kassa on kuitenkin aika huonossa kunnossa tai käyttöpääoman puute on olemassa, kuten tuossa edellä yrityksessä, mistä otin tuon kaavakemallin, on 500 000:n edestä tällä hetkellä ongelmia, mitä korona aiheuttaa. Eli tähän täytyy saada muutos. Kuten ministeri Lintilä esitti, asetusmuutoksella voitaisiin tätä Business Finlandin ohjeistusta muuttaa, ja se olisi aivan paikallaan — kuten juuri tässä meidän valtiovarainkin ponnessa on.

Edustaja Laakso otti tämän lainakysymyksen esille, ja hallitushan esitti näin omassakin luvussaan, että valtio takaa ja pankit jakaa. Mutta kuten otit esille sen, niin sitten kun yrittäjä on mennyt sitä lainaa pankista selvittämään, onkin tarkistettu, mitkä hänen vakuutensa ovat tällä hetkellä, ja siinä onkin käynyt huonosti. Pankista onkin lähdetty sitten, kun eivät

ne vakuudet riitä. Viittaan tässä juuri siihen, että kun esimerkiksi maaseutukiinteistöjen arvot ovat pudonneet ja muut, niin tämä on huonontanut ehkä sitten näitten yritysten tilannetta. Toivon pankkisektoriltakin tässä tilanteessa vastuuntuntoa.

Sitten näihin muihin kohtiin lyhyesti.

Pääluokka 33, Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen: Hienoa, että on tämä 600 miljoonaa lisäystä näihin suojavarustuksiin ja muihin, mutta aivan oivallisesti valiokunta on kyllä tänne kirjoittanut, että ”valiokunta painottaa hankintojen vastuullisuutta ja hankintasäädösten huolellista noudattamista ja korostaa hankintaosaamista poikkeusajan markkinatilanteessa”. Tässä ei sormella osoiteta pelkästään Huoltovarmuuskeskusta vaan muutenkin sairaanhoitopiirien hankintaa. Tämä markkinatilanne on todella outo, että pitää maksaa etukäteen ja sen jälkeen katsotaan, mitä sieltä postista tulee.

Ja toisessa kohdassa tässä meidän mietinnössä on tämän kotimaisen tuotannon käynnistäminen näissä asioissa, se on erittäin suuri asia, ja toivon kyllä tässä STM:n ja yrityskentän yhteistä keskustelua. Kuten kysymys esitettiin Juha Sipilän toimesta tänään tuonne ministereille, niin siellä vähän pyöriteltiin päätä, kuka tästä vastuun ottaa [Puhemies koputtaa]. Toivon, että STM:ssä otetaan todella tosissaan tämä kotimaisenkin suojavarustustuotannon ja myös happilaitteitten ja muun rakentaminen, mitä me teemme tällä hetkellä.

19.21 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä on aika merkittävän kokoinen lisätalousarvio käsillä, eikä se varmasti jää tähän. Iso osa kohdistetaan yrityksille tässä ja edellisessä lisätalousarviossa. On tärkeää, että nyt tehdään, kuten ministerikin on luvannut tehdä, tähän muutoksia, joita valiokunta tosiaan edellyttää. Kiireessä toki jokainen hakemus ei voi kohdistua niin kuin sen olisi tarkoitus kohdistua, mutta on selvää myös, että kun on lähdetty siitä olettamuksesta, että tämän kehittämisrahoitusapparaatin kautta joudutaan yritystukia tällaisessa koronakriisin aiheuttamassa poikkeuksellisessakin tilanteessa jakamaan, niin kaikki näistä tuista eivät ollenkaan osu oikeaan osoitteeseen, valitettavasti. Ihan pienistä summista tässä ei nyt puhuta, ja on tärkeää, että tämä keskustelu tuo esiin sen, kuinka jokaisessa tukimuodossa valtion täytyy käyttää selkeätä harkintaa siten, että vaikuttavuus on suurin.

Valtiollahan on myös omia valtionyhtiöitä, joiden kautta se investoi joihinkin kohteisiin, valtio tekee myös infrapanostuksia — kaikissa näissä on tärkeää, että kansalaisten rahat on käytetty järkevällä tavalla. Valtionyhtiöiden osalta vaikuttaa siltä, kun sitä yhtiörakennetta tarkastelee, että siellä on myös ikään kuin ajan myötä jonkinlaisia ajautumia huomattavissa. Valtionyhtiöissä ei esimerkiksi yhtä laajasti ole edustettuna uutta teknologiaa kuin siellä voisi olla. Sen takia on tärkeää, että myös kaikkia valtion omistuksia tarkastellaan hyvin laajasti ja säännöllisesti: vastaavatko ne nykymaailman strategisia intressejä. Tässä tuntuu, että välillä mennään aluepoliittisin perustein turhan laajastikin, ja sehän ei sitten loppupeleissä meitä suomalaisia kuitenkaan auta, jos me teemme vääriä kohdennuksia. Oikeitakin kohdennuksia varmasti myös alueittain löytyisi.

No, tämä näistä valtion omistuksista omien yhtiöidensä kautta, mutta sama problematiikka osittain heijastuu nyt tässä yritystukikokonaisuudessa, josta moni on ollut aiheellisesti huolissaan. Tässä vain se mekanismi on nyt hieman eri kuin sitten normaalisti. Normaalitilanteessa olisimme ehkä huolestuneita enemmän siitä, onko rahoitusta mennyt kehittämiseen ja siihen uuden luomiseen. No, nyt tässä kriisissä sitten ollaan ihan eri tilanteen edessä, jolloin meidän pitää todellakin huolehtia, että sellaiset yritykset, jotka tämän kysynnän vaimentumisen myötä ovat menettäneet liiketoimintansa, pärjäävät tulevaisuu-

dessakin. Tämä on niin poikkeuksellinen tilanne. Totta kai sinne avustettavien yritysten joukkoon voi mahtua sellaisia yrityksiä, joilla on ihan terve liiketoiminta — ja pitääkin mahtua — ja joilla on sitten tähän koronakriisiin ratkaisuja olemassa esimerkiksi rokotteen testaamisen tai muun liiketoiminnan kautta. Totta kai lähtöedellytyksenä on se, että tässä myös tarkastellaan sellaisia ennen koronakriisiä kannattaneita yrityksiä, joiden ongelmat tosiaankin aiheutuvat tästä kriisistä, ja pyritään niitä nostamaan tämän kriisin yli.

Tässä tuodaan esiin myös se, että kunnat ovat hyvin erilaisissa asemissa koronakriisin osalta, niin kuin yrityksetkin. Osa kunnista ja kaupungeista on hyvin palvelualavetoisia, jolloin tämä kriisi osuu niihin erityisen paljon. On tärkeää, niin kuin täällä todetaan, että verotulojen menetykset kompensoidaan ja kulut kompensoidaan suhteessa niihin todellisiin kuluihin, joita aiheutuu tästä koronaepidemiasta.

Samalla täällä otetaan kantaa siihen, että rokotteen saamisen osalta täytyy kiirehtiä ja tehdä kaikki ne toimenpiteet, joita sen rokotteen saaminen edellyttää. Ei kyllä haluta olla siinä tilanteessa, niin kuin nyt tämän huoltovarmuuskeissin kanssa kävi, että sitten loppupeleissä kuullaan myöhemmin, että kaikki ei mennyt niin kuin piti. Tämän rokotteen saamisessa jokainen kuukausi maksaa, ja on todella tärkeää, että me olemme [Puhemies koputtaa] ihan ensi tilassa Suomessa saamassa sen, tarkastelemalla myös niitä uusia keinoja, joita tämä poikkeuksellinen tilanne [Puhemies koputtaa] saattaa vaatia.

19.27 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Suomella on paremmat mahdollisuudet päästä jaloilleen koronakriisin jälkeen, jos terveet ja elinvoimaiset yritykset saadaan kannettua tämän vaikean ajan yli. Konkurssiaalto paitsi olisi inhimillinen tragedia myös hidastaisi oleellisesti Suomen toipumista. Työpaikat syntyvät ja kuolevat yritysten mukana, ja yritykset tuottavat viime kädessä ne veroeurot, joilla Suomen hyvinvointipalvelutkin järjestetään.

Koronakriisi on aiheuttanut akuutin kassakriisin tuhansille yrittäjille, ja kyse ei tosiaan ole normaalista yrittäjäriskistä. Ei ole kysymys sellaisesta riskistä, jonka yrittäjä olisi millään tavalla pystynyt ennakoimaan. Tämän vuoksi tässä tilanteessa, tässä poikkeuksellisessa tilanteessa, yhteiskunnan täytyy tätä riskiä ottaa kantaakseen.

Tämä kriisi on vaikuttanut hyvin eri tavoin yrityksiin. Kaikkein tukalimmassa tilanteessa ovat ensinnäkin ne palvelualojen yritykset, joilla on kiinteitä kuluja, esimerkiksi vuokrat juoksevat, vaikka asiakaskunta on tyrehtynyt. Nostan esille parturi-kampaajan, jolla on oma yritys: Hän on yksinyrittäjä. Hänellä ei näistä Business Finlandin ja ely-keskusten tuista ole juuri paljon hyötyä. Hänellä ei ole kunnollista työttömyysturvaa, ja hän on tässä tilanteessa käytännössä toisin sanoen yksin.

Toiseksi isoissa ongelmissa ovat yrittäjät niillä aloilla, joilla toimiminen on käytännössä tällä hetkellä Suomessa kielletty. Nythän ravintola-alalla on tämä kielto tehty erillislailla, kuten tiedetään. Haluan nostaa kuitenkin esille, että käytännössä on olemassa sellaisia toimialoja, joihin kohdistuu vastaavan tyyppinen yhteiskunnan taholta tullut kielto, eli nämä avien kieltopäätökset kohdistuvat erityisesti sellaisiin aloihin, joilla yleisöä on paikalla — siis yleisötilaisuuksiin, tapahtumiin, näiden järjestäjiin, esiintyjiin, taiteilijoihin, muun muassa tivolialaan. Nyt näiden yleisötapahtumien järjestäjät tai tivoliyrittäjät ovat saaneet kuulla, että heidän liiketoiminnallaan ei ole mitään mahdollisuuksia ainakaan sinne heinäkuun loppuun saakka. Siis kesän osalta liiketoiminta on kielletty. Elinkeinovapauden näkökulmastahan nämä alat vertautuvat käytännössä ravintola-alaan. Siis sen yrittäjän kannalta ei ole merkitystä sillä, onko se kielto tehty juridisesti erillislailla vai avien kieltopää-

töksillä. Näillekään aloille nyt nämä Business Finlandin tai ely-keskusten tukimuodot eivät ole se kaikkein toimivin ratkaisu.

Business Finlandin tukien ongelmat ovat olleet julkisuudessa viime päivinä esillä, ja kyllä itse haluan korostaa tässä sitä, että tästä kokonaisuudesta on vastuussa nimenomaan hallitus. Siitä ei ole vastuussa oppositio, eivätkä siitä ole itse asiassa vastuussa myöskään Business Finlandin virkamiehet. Hehän ovat käsitelleet valtavan määrän hakemuksia niiden ohjeiden mukaan, jotka heillä on, sen säädöspohjan mukaan, joka on vallinnut. He ovat virkavastuulla näitä asioita hoitaneet. Syyllisiä eivät myöskään ole kehitysrahaa saaneet yritykset. Siellä on varmasti paljon perusteltuja kehityshankkeita, ja moni yrittäjä joutuu tällä hetkellä suoraan sanottuna pelkäämään. Tämä julkisuus, joka tästä on aiheutunut, on aiheuttanut monille yrittäjille tosi kohtuuttoman tilanteen. Monilla yrittäjillä on ollut ihan perusteet tätä tukea hakea ja myöskin sitä saada. Eli vastuu on todella hallituksella. Kyllä minä haluan esittää kysymyksen, minkä takia näitä ohjeita tai säädöksiä ei muutettu jo silloin reilu kuukausi sitten. Eikö tämä olisi ollut se kuuluisa kahden tunnin työ?

Kokoomus on tosiaan esittänyt jo alusta pitäen vaihtoehtona alkuvuoden alvien palauttamista. Me olemme nostaneet esille sen, että Ruotsi on tämän toimenpiteen tehnyt. Itse kysyin 26.3. täällä ministeri Kulmunilta, koska hallitus aikoo nämä alkuvuoden alvit palauttaa. Silloin en saanut kunnollista vastausta, enkä ole sitä vieläkään saanut. Se olisi suoraviivainen ja oikeudenmukainen keino tukea niitä palvelualojen yrityksiä, jotka nyt ovat suurimmassa pinteessä.

19.32 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Kunnioitan puhemiehen toivomusta siitä, että emme nyt varsinaisesti debatoi pidempään, ja sen vuoksi typistän hyvin lyhyeen tämän puheenvuoroni. Olisin keskustellut ja debatoinut ehkä kokoomuslaisten edustajien kanssa täällä tarkemmin.

Edustaja Pirttilahti käytti hyvän puheenvuoron, jossa hän totesi, että Business Finlandin rahoituskriteereitä kun katsotaan, niin silloin kun tähän hankkeeseen nyt kokonaisuutena on tukea haettu, niin se koronakriisin aiheuttamien ongelmien erittelyvastuu on yrityksillä. Se ongelma on tietenkin se, että Business Finland omien säädöstensä mukaisesti ja sen lainsäädännön pohjalta, millä se toimii, antaa rahoitusta sitten kehittämishankkeisiin, ei kiinteisiin kuluihin, jotka ovat ne, jotka tulevat nyt yrityksille syliin tämän koronakriisin vuoksi, kun toiminta on ajautunut vaikeuksiin.

Täällä kokoomusedustajat jatkuvasti sanovat, että he ovat tehneet vastalauseita. He ovat tehneet niitä ja ovat tuoneet esille kyllä nämä alkuvuoden alvien palauttamiset ja niin edelleen, mutta ette niissä vastalauseissa, jotka teitte aikanaan — silloin kun Business Finlandin tämä koko prosessi, iso rahoitus, toista kuukautta sitten hyväksyttiin — arvostelleet näitä kriteereitä, millä Business Finland toimii. Silloin me kaikki totesimme monissa puheenvuoroissa, että tämä on nyt innovaatiotoimintaan, tuotekehittelyyn, tuotantomuotojen järkiperäistämiseen, uusiin toimintatapoihin ja että niihin haetaan rahaa ja niihin voidaan myöntää rahaa suhteessa tähän koronakriisiin, jotta se voidaan ylittää näillä uusilla toimintamuodoilla, toimintatavoilla. Tämä oli se muotoilu, mistä eduskunta täällä keskusteli, ja nyt kun täällä sitten edustaja Talvitie ja muutkin, edustaja Vestman myöskin, toivat esille sen, että kyllä se viimekätinen vastuu on hallituksen, niin kyllä, viimekätinen vastuu varmasti on hallituksen, niin kuin tämän eduskunnankin, joka hyväksyi nämä päätökset silloin aikoinaan. Me kannamme yhdessä sen vastuun. Ja hallitus on kantamassa tätä vastuuta. Ministeri Lintilä on pohtimassa, voidaanko asetusteitse muuttaa Business Finlandin kri-

teeristöjä, ja pääministeri Sanna Marin eilisessä ulostulossaan kertoi siitä, että hallitus joutuu nyt ehdottomasti miettimään näitä kriteereitä, kun selkeästi tämä ei nyt kohdennu sillä tavalla kuin se akuutein kriisi tässä suhteessa edellyttäisi. Tämä on juuri sitä vastuunkantoa. Joudumme tietysti reagoimaan suhteessa siihen tilanteeseen, missä me olemme, ja taitavasti hallitus tätä nyt pohtii, miettii, ja nyt todennäköisesti tässä tehdään sitten muutoksia, joissa tämä rahoitus paremmin kohdentuu koronakriisin akuuteimpiin seurauksiin yrityksissä.

19.35 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Hallitus on reagoinut ripeästi käsillä olevaan kriisitilanteeseen tämän nyt käsittelyssä olevan lisätalousarvion kautta. Historiallisen suuren lisätalousarvion avulla pyritään monin eri tavoin luotsaamaan yhteiskuntaa tämän koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen yli. Nyt tehtävien menolisäysten tavoitteena on muun muassa tukahduttaa pandemia, parantaa terveydenhoidon kykyä koronapotilaitten hoitamiseen, turvata yritysten elinvoimaisuus sekä avustaa järjestöjä, auttaa kuntien tukalaa taloustilannetta ja tarjota pikaista apua ihmisten toimeentuloon. Kaikki nämä ovat erittäin tärkeitä toimia. On ihan selvää, että kaikissa näissä toimissa ollaan vasta alussa. Lisää toimia tarvitaan, ja niitä on hallituksella jo valmistelussakin.

Me kaikki tiedostamme hyvin, että kunnat ovat avainasemassa sekä yritystoiminnan elinvoimaisuuden että kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Kunnat voivat parhaimmillaan toimia puskurina pandemian haitallisten seurausten torjumisessa. Monen kunnan talous ja resurssit ovat kuitenkin jo valmiiksi niin tiukoilla, että tuo puskurointi ei ole mahdollista ilman valtion erityistukea. Valitettavasti myös monet kunnat ovat joutuneet tässä tilanteessa turvautumaan lomautuksiin ja palveluiden supistamiseen tämän kriisin seurauksena. On aivan välttämätöntä, että tulevien kuntien tukitoimien täytyy olla mittaluokaltaan riittäviä, jotta kuntien tulevaisuususko säilyy ja kunnat voivat osaltaan luottavaisesti kehittää omaa toimintaansa tämän kriisin edellyttämällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Mitä pidempään poikkeusolot ja rajoitustoimet jatkuvat, sitä enemmän niillä on negatiivisia vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin. Jatkossa tarvitaan varmasti vielä pitkään lisäpanostuksia esimerkiksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ja pahoinvoinnin ehkäisemiseen. Seuraavalta lisätalousarvioesitykseltä on syytä odottaa lisärahaa myös esimerkiksi ennalta ehkäisevään lastensuojelutyöhön, oppilashuoltoon, erityisopetukseen ja lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Iso ongelma on myös se, että koronavarautumisen vuoksi sote-puolella on jouduttu alasajamaan kiireetöntä toimintaa. Tämä tulee väistämättä jättämään jälkensä ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Näiden jälkien korjaamiseen on jatkossa löydettävä riittäviä lisäresursseja.

Arvoisa puhemies! Kaikkein tärkeintä olisi löytää mahdollisimman nopea ulospääsytie tästä kriisistä. Siksi on hyvä, että hallitus on selkeästi viestinyt siitä strategiasta, jota tarvitaan tästä ulospääsyyn. Sen osana on tärkeää ylläpitää ja kehittää testauskapasiteettia ja panostaa tartuntaketjujen jäljittämiseen jatkossa yhä enemmän. Kuten tänään kyselytunnilla kuulimme, näin hallitus on tekemässäkin. Olemme siis onneksi sellaisella polulla, jonka kautta pääsemme ulos tästä tilanteesta, toivottavasti ennemmin emmekä myöhemmin.

19.38 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! Tosiaan, lisätalousarviosta on keskustelua, mutta itselläni heräsi halu puheenvuoropyyntöön siitä, kun täällä on tuotu esille nämä valtionyhtiöt ja infrakohteet. Edustaja Mari Holopainen käytti näistä puheenvuoron ja muistutti sijoitustoiminnasta valtionyhtiöitten suuntaan, että se olisi järkevällä tavalla

olevaa sijoitustoimintaa. Nytten kun puhutaan lisätalousarviosta ja puhutaan taloudesta, että Suomen talous saadaan tästä suosta nostettua, niin kyllä ne kyseiset veturit, jotka tämän talouden nostavat suosta, ovat näitä tulevaisuuden aloja, muun muassa biotuotetehtaita, joita pohjoiseen Suomeen on valmisteilla. Ja kun täällä edustaja Mari Holopainen toi esille, että aluepoliittisin perustein ruvettaisiin tekemään sijoitustoimintaa, niin kyllähän näin pitää katsoa, koska meillähän tässä maassa nämä mineraalivarannot ja varsinkin metsävarat ovat tuolla pohjoisessa Suomessa, eli kyllä minä ainakin katson näin, että silloin myös ne teollisuuslaitokset ja jatkojalostuslaitokset olisivat siellä lähellä niitä raaka-ainevarantoja. Koen, että tämä on myös ilmastoteko: jos me ajattelemme, että metsävarantoja lähdettäisiin kuskaamaan muun muassa Kainuusta tai Itä-Lapista vaikka Etelä-Suomeen jatkojalostettavaksi, niin kyllähän se hiilijalanjälki tässä kasvaa. Jotenka, arvoisa puhemies, halusin vielä tulla siitä tänne saliin muistuttamaan, että jos me valtiovallan toimesta haluamme hyviä sijoituskohteita, niin kyllä tuonne metsäteollisuuden, varsinkin kemiallisen metsäteollisuuden, suuntaan kannattaa katsoa tulevaisuudessa, koska näillä me saamme sitten myös sitä lisätyötä ja vaurautta, verotuloja, mitä kautta voimme sitten maksaa näitä hyvinvointiyhteiskuntamme kustannuksia.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.